

Rapport 2009:89

Arkeologisk förundersökning

Hovsgatan

RAÄ 21
Hovsgatan
Vadstena stad och kommun
Östergötlands län

Olle Hörfors

Hovsgatan

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning.	4
Tidigare undersökningar.	4
Syfte och frågeställningar.	6
Metod och dokumentation	6
Resultat	6
Sektion 1, 0-18 m.	7
Sektion 2, 18-38 m.	9
Sektion 3, 46-66 m.	10
Sektion 4, 66-86 m.	10
Sektion 5, 86-106 m.	12
Motstående profil, 95-100 m.	12
Sammanfattning	13
Fyndmaterial.	13
Tekniska uppgifter.	16
Bilaga 1. Ritningar	17
Bilaga 2. Lager- och anläggningsbeskrivningar	23
Bilaga 3. Fyndlista	25
Bilaga 4. Uppritning av läderfynd	28

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

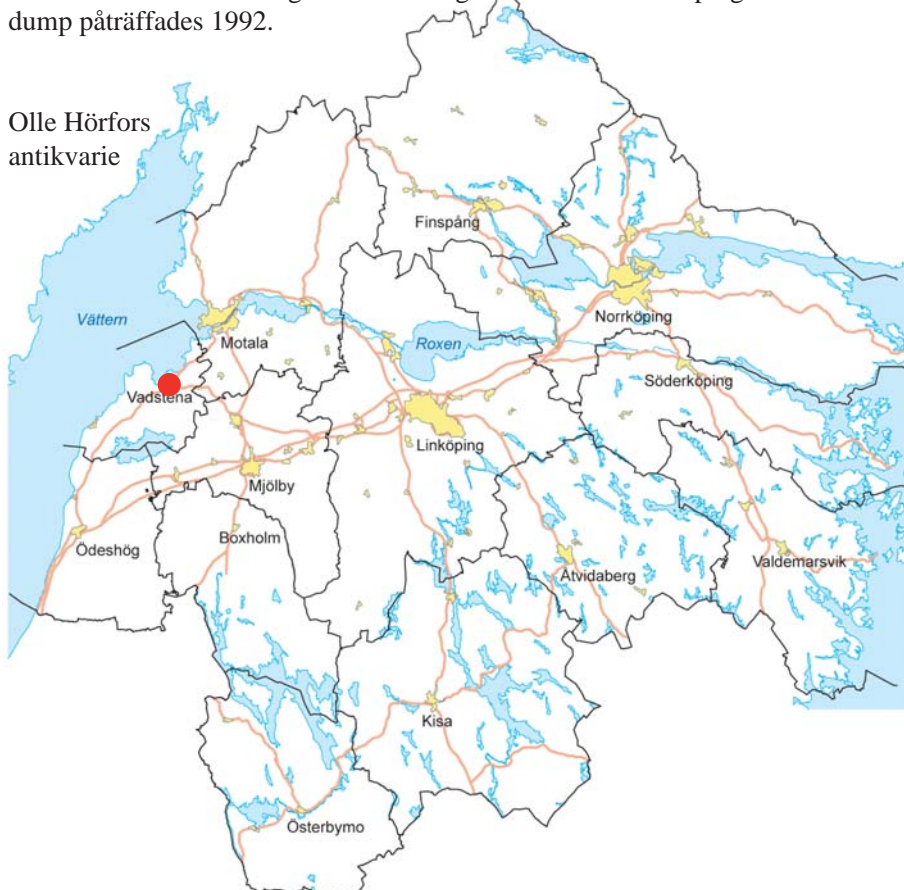
Sommaren och hösten 1997 genomförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning i Hovsgatan, inom Vadstenas medeltida stadskärna. Undersökningen föranleddes av nedläggande av nya VA-ledningar och ersättande av gamla sådana.

Hovsgatan är en av stadens viktigaste in och utfartsvägar. Den finns med på 1642 års karta samt 1705 års tomtkarta och bör därmed räknas till stadens äldsta vägnät. Eftersom Vadstena stad omslöts av försvarsanläggningar löpande i Grop och Rännevallgatorna kan dessa antas utgöra gränsen för det medeltida stadsområdet. I de omkringliggande kvarteren har ett flertal arkeologiska undersökningar utförts, liksom i de angränsande gatorna; Groggatan, Stockmakargatan och Hovslagargatan.

I Hovsgatan förekom kulturlager över så gott som hela schaktsträckan. Dessa varierade i tjocklek mellan 1,1 m och 0,5 m. Upp till 8 olika lager kunde konstateras.

Sammanlagt dokumenterades 14 olika gatunivåer, varav de första 6 på samma profilsekvens. Vanligen fanns 3-4 gatunivåer ovanpå varandra.

Inne på tomterna påträffades spår av hantverk. Tomten i korsningen Stockmakargatan och Hovsgatan tycks ha rymt skomakeri och läderhantverk. En större mängd läder- och skospill hittades här i samtliga lager, varför detta hantverk tycks ha varit långvarigt. Skomakerirester har också vid tidigare tillfällen påträffats inom kv Folkskolan varför det synes troligt att stadens skomakare åtminstone delvis hållit till i dessa trakter. Vid 81 m från korsningen Hovsgatan/Hovslagargatan påträffades en keramikdump där ett stort antal skärvor av BII:4 med vitlersdekor och äldre kakel påträffades. Flera av dessa skärvor uppvisade tillverkningssskador, främst i form av skadad glasyr. Nästan all keramik låg i det högst belägna kulturlagret varför det förefaller sannolikt att det är fråga om avfall som dumpats i stadens utkant. Möjligen som dränering till gatan. Ett parallellfall är förundersökningen vid kv Borgmästaren 11 i Linköping där en liknade dump påträffades 1992.

Olle Hörfors
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med FMIS och undersökningsområdet markerat. Skala 1:5 000.

Inledning

Efter tillstånd från Länsstyrelsen Östergötlands genomförde Östergötlands länsmuseum sensommaren och hösten 1997 en arkeologisk förundersökning i Hovsgatan i Vadstena. Anledningen var nedläggande av nya och ersättande av gamla VA-ledningar. Uppdragsgivare var Vadstena kommun, Tekniska kontoret, som också svarade för grävmaskin och grov-arbetskraft. Arkeologiskt ansvarig var Olle Hörfors som också svarade för rapporten. Renritningarna är utförda av Arkitekt Suzanne Lundblad.

Områdesbeskrivning

Hovsgatan har sitt namn utifrån att det är den utfart som leder mot Hovs socken i söder. Den leder från Rådhusstorgets östra ände och ut till det äldre stadsområdets gräns strax bortom Groggatan.

Tidigare undersökningar

Ett flertal arkeologiska undersökningar har tidigare berört både Hovsgatan och de intilliggande kvarteren Hallen och Folkskolan. Ett stort antal av dessa är ännu inte rapporterade utan föreligger endast som slutredovisningar, se separat lista under referenser nedan.

Vad gäller den aktuella sträckningen av Hovsgatan har en del av den tidigare berörts av en undersökning. 1991 uppstod en vattenläcka i Hovsgatan utanför kvarteret Hallen 24. Detta motsvarar ett läge av ca 80 m i den aktuella undersökningens huvudprofil (Slutredovisning Tagesson 1991). Profilen visade att en kraftig risflätning (rustbädd) lagts ut på den naturliga lerbottnen i ett äldsta skede. 0,4 m högre upp påträffades rester efter en kavelbrogata. Dessa resultat stämmer väl överens med de som uppnåddes vid den aktuella undersökningen där samma rustbädd och fragmentariska kavelbroläggning kunde dokumenteras.

Figur 3. Den undersökta sträckan startade invid knuten på det gröna huset och sträckte sig sedan 106 m och 5 fastigheter bort. Det gröna huset är kvarteret Hallen 1 och det gula på andra sidan gatan kvarteret Folkskolan 16. Sistnämnda fastighet anslöts också genom ett tvärschakt till huvudschaktet.

I direkt anslutning till den aktuella undersökningen låg också de schaktningar för VA som utfördes 1988 av Göran Tagesson i kvarteren Hallen 12 och 13. Schaktningen utgör bland annat den störning som dokumenterades i den aktuella profilen vid 40-46 m. Fyra profiler upprättades inom gårdsområdet. Kulturlagren var ca 0,7 m tjocka och vid ett tillfälle dokumenterades en kavelbroläggning. Gatubeläggningar påträffades i mynningen mot Hovsgatan och tolkades som lämningar av den försvunna korsande Hallegatan (Tagesson 1988).

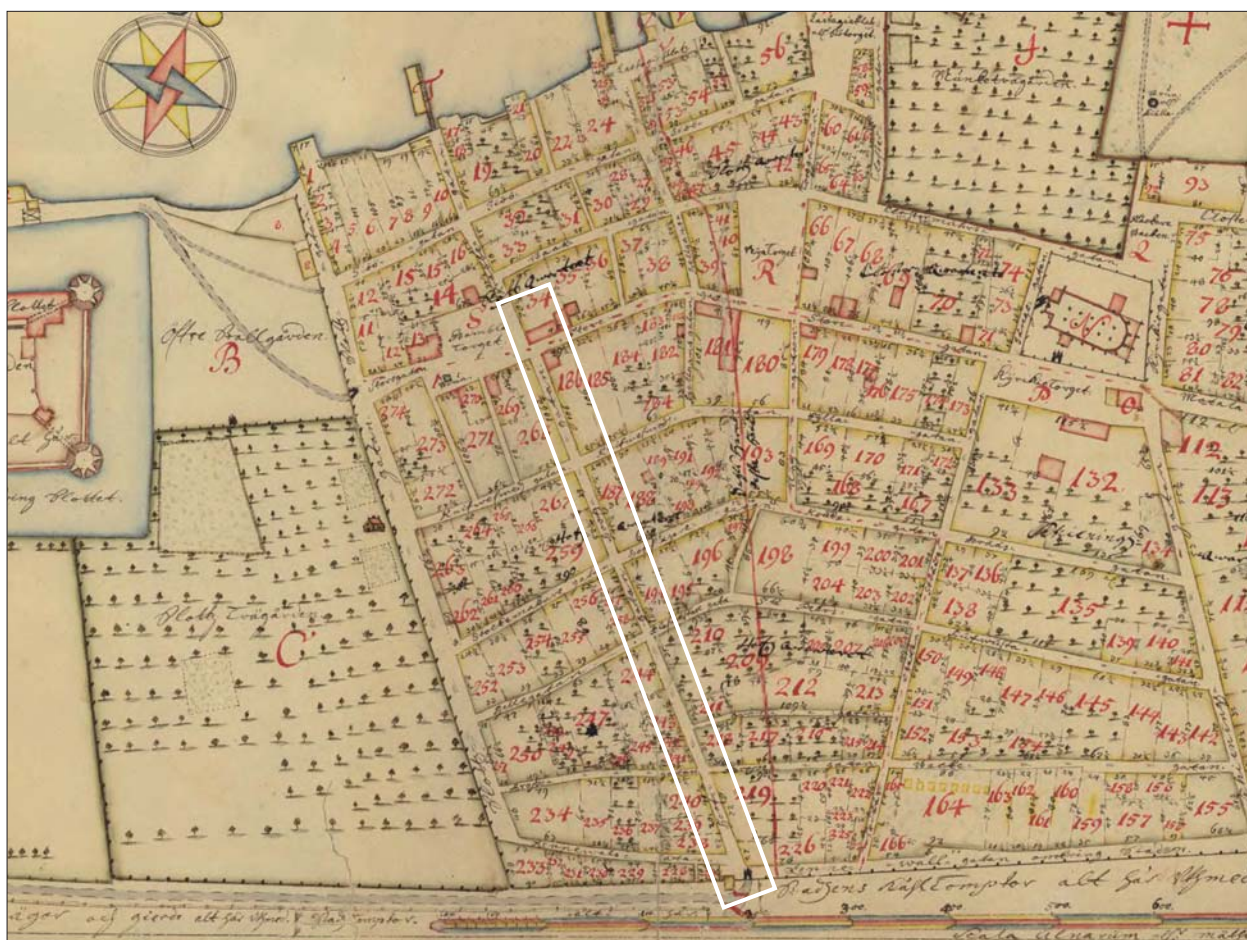
Utanför den nu aktuella sträckan har Hovsgatan berörts av tre tidigare arkeologiska undersökningar. VA-ledningar grävdes ned i gatan på sträckan mellan Hovslagargatan och Knivsmedsgatan år 2000. Sträckan låg direkt norr om den aktuella undersökningen (Slutredovisning Feldt 2000). Det påförda bärlagret schaktades ned ca 0,4-0,7 m. På denna nivå framkom kulturlager, rester efter en stenlagd gata och byggnadslämningar. Både gatu- och tomtmark berördes eftersom den ursprungliga gatan var smalare än idag. I schakten för brunnarna uppmättes en kul-

turlagertjocklek på ca 1,2 m. De övre lagren innehöll stora mängder träflis. Ca 0,15 m över den sterila leran framkom ett mörkt kulturlager innehållande en risbädd. Därmed kan konstateras att den äldsta fasen också på denna sträcka inneburit att en rustbädd för en kommande gata lagts ut direkt på den ursprungliga leran.

Ytterligare en vattenläcka uppstod 1993 i gatan söder om korsningen med Groggatan (Slutredovisning Tagesson 1993). Även här utgjordes den äldsta fasen av en rustbädd lagd på den opåverkade leran. Ovanpå denna fanns en stock, sannolikt från en kavelbro och över detta ett raseringslager.

2002 schaktades för telekabel i Groggatan och Hovsgatan, strax söder om den aktuella undersökningen, utan att kulturlager kom att beröras (Lindberg 2002).

1987 berördes kvarteret Hallen 3 av ett utbyte av gamla VA-ledningar. Därvid kunde en kulturlagerprofil upprättas i kanten till ett gammalt schakt (Tagesson 1987A). Samma år genomfördes också en antikvarisk kontroll i kvarteret Hallen 22, även då i

Figur 4. På den detaljerade stadskartan från 1705 leder Hovsgatan söderut från Rådhusorget parallellt med den bredare Slottgatan i väster. Längst i söder finns något som liknar en port markerad.

samband med utbyte av VA. Även här kunde en kulturlagerprofil upprättas (Tagesson 1987b).

I kvarteret Folkskolan 11 genomfördes en borring för bergvärme 2002 (Slutredovisning Björkhager 2002). I schaktet påträffades en stenläggning som tolkades som en gårdsläggning och flera olika raseringslager innehållande tegel och kalkbruk. I samma kvarter genomfördes en arkeologisk undersökning i samband med en husbyggnation 1999 (Slutredovisning Hedvall 1999). Därvid påträffades ett 1 m tjockt myllalager innehållande fynd från 1700 och 1800-talen såsom fajans, yngre rödgoods, fönsterglas och kritpipor.

1992 genomfördes en arkeologisk förundersökning i Hovslagargatan och kvarteret Folkskolan 4 i samband med en ledningsdragnings (Slutredovisning Feldt/Wastesson-Jonsson 1992). Delar av de aktuella schakten var vid undersökningen redan igenlagda varför dokumentation inte kunde ske. I den övriga delen kunde kraftiga kulturlager konstateras. De hade en mäktighet på 0,6-0,8 m och uppträdde ca 0,4 m under mark. 1999 genomfördes en arkeologisk förundersökning i Hovslagargatan utanför kvarteret Folkskolan 31. Schaktet berörde endast tidigare utschaktade massor (Feldt 2001).

Åren 1992 och 1998 genomfördes omfattande arkeologiska underökningar i Hovslagargatan, sträckan Hovsgatan-Nygatan (Lindberg 2004). Till skillnad från att som brukligt endast profilkanten kunde undersökas grävdes delar av undersökningsområdet också i plan. Något som resulterade i ett stort antal anläggningar, både av bebyggelse och gatubeläggningar, kunde dokumenteras också i plan. Detta resulterade också i ett stort fyndmaterial. Gatan hade tidigare en något annorlunda sträckning och delar av äldre bebyggelse var därför borttagen. Underst påträffades också en härdanläggning som med ¹⁴C kunde dateras till yngre stenålder. Gatan gav belägg för Vadstena som planerad stad.

Stora delar av Vadstena bland annat kvarteret Folkskolan och S:t Persgatan liksom Södra Rännevalen berördes av schaktningar för fjärrvärme under 2003. Stora delar av sträckorna var belägna i gamla schakt i gatmark. Lagerbilderna där kulturlager påträffades utgjordes av karaktäristiska gatulager och flera äldre gatubeläggningar kunde identifieras (Slutredovisning Lunderg 2003). Vid stolpbyten inom ett flertal kvarter i Vadstena 2001 berördes också kvarteren Hallen och Folkskolan, dock utan att kulturlager berördes (Björkhager 2001A). 2001 schaktades för telekablar i kvarteret Folkskolan 35 och 37. I samband med detta påträffades omrörda kulturlager daterbara till 1700 och 1800-talen i området intill skolbyggnaden (Björkhager 2001B).

Syfte och frågeställningar

Sammanställningen av de tidigare undersökningarna har visat att Hovsgatan sannolikt är ursprunglig i sin nuvarande sträckning och att gatan ingått i den planerade staden. Det var därför angeläget att knyta ihop de tidigare undersökta sträckorna så att en helhet av gatans kulturlager kunde bedömas. Ett annat syfte var att kunna fastställa hur många olika gatunivåer som fanns bevarade och om möjligt kunna knyta gatusträckningen till någon näringsgren i staden.

Enligt Göran Tagesson (Tagesson 1987 och 1988) är det aktuella området en sent utbyggd del av staden och han daterar bebyggelsen till 1600-tal. Syftet med undersökningen var därmed också att i görligaste mån datera de framkomna lagren.

Metod och dokumentation

Sträckningen av schaktet gick i sin helhet i gamla ledningsgator. Några bevarade kulturlager i schaktet var därför inte att vänta. Istället rensades en profil fram i riktning mot kvarteret Hallen, där kulturlagren var bäst bevarade. På en kortare sträcka ritades också kulturlager på andra schaktkanten mot kvarteret Folkskolan upp, då de också var välbevarade. Profilerna ritades i skala 1:20. Hela schaktet uppmättes också i plan, skala 1:100.

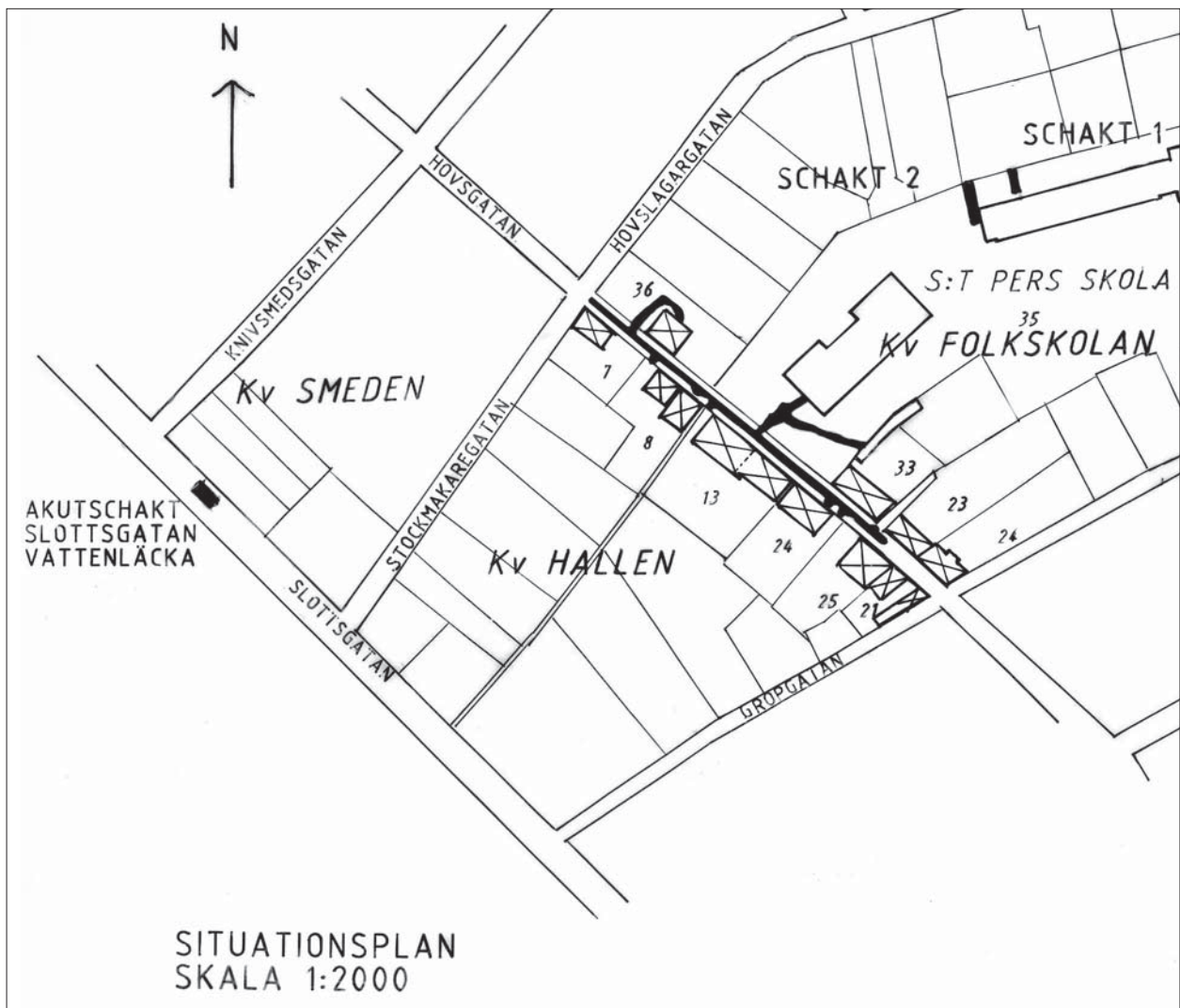
Höjdsystemet var lokalt och utgick från sockeln till fastigheten kvarteret Hallen 1 och var placerad i korsningen av Hovsgatan och Hovslagargatan.

Kulturlagerprofilerna rensades fram för hand med spade och skärlev. De fynd som påträffades i profilen mättes in på denna och nummerades F1-30. (ÖLM C 4076 se bilaga).

Resultat

Schaktningen i Hovsgatan omfattade en 100 m lång sträckning inklusive anslutningar in till fastigheterna kvarteret Hallen 1, 8, 13, 24 och 25 samt kvarteret Folkskolan 16 och 13 samt själva skolbyggnaden. Schakten i kvarteret Folkskolan rapporteras dock separat (Rapport Hörfors 2009).

I gatan förekom kulturlager över så gott som hela sträckningen. Dessa varierade mellan 1,1 m och 0,5 m. Upp till 8 olika lager kunde uppmätas. Skillnaderna i kulturlagrens tjocklek och lagrens antal motiverades främst av att hela gatans bredd var störd av olika ledningsgator, främst VA och ovanpå detta en längsgående elkabel. Profilssekvensen avbröts dessutom av ett flertal VA-anslutningar in till de olika fastigheterna.

Figur 5. Översikt över samtliga schakt i Hovsgatan och det intilliggande kvarteret Folkskolan samt Slottsgatan (se separata rapporter) som undersöktes hösten 1997.

Sektion 1, 0-18 m.

Sektionen täckte större delen av tomten kvarteret Hallen 1. Profilen var störd av en elledning de första 8,7 m. Ledningen var nedgrävd 0,6 m under gatunivå och löpte här parallellt med schaktet. Också i resten av sekvensen fanns motsvarande störning på mellan 0,4 och 0,8 m, även om elledningen inte var synlig här.

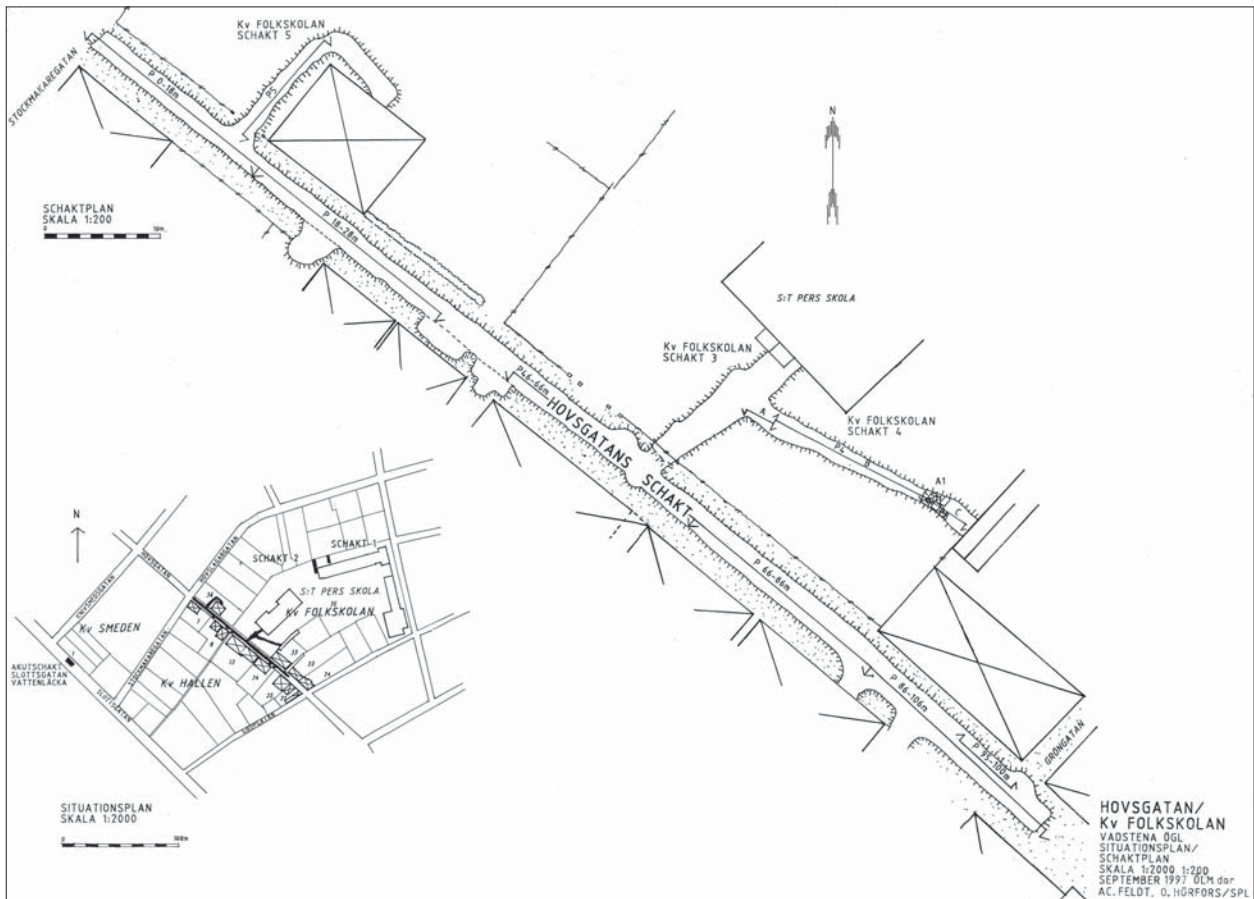
De bevarade kulturlagren var mellan 0,4 och 1,2 m tjocka. Opåverkad lerbotten, lager 11, uppnåddes utmed hela sträckan. Fram till 13 m låg detta lager 1,6 m under gatunivån för att på resten av sträckan dyka upp redan 1,2 m under marknivån. Anledningen till detta var att den understa gatunivån saknades i detta parti. I resten av schaktsekvensen inleddes kulturlagerföljden med en kraftig rustbädd, lager 7, med en mäktighet av 0,25 m vilken bestod av ris, pinnar och barkflis utblandat i lera. Rustbädden låg under en kraftig sandlin vilken utgjorde en påförd gatunivå i sekvensens hela längd, lager 6. Bitvis underlagrades

denna gatunivå av ett relativt tunt lager grafitgrå lera, lager 13.

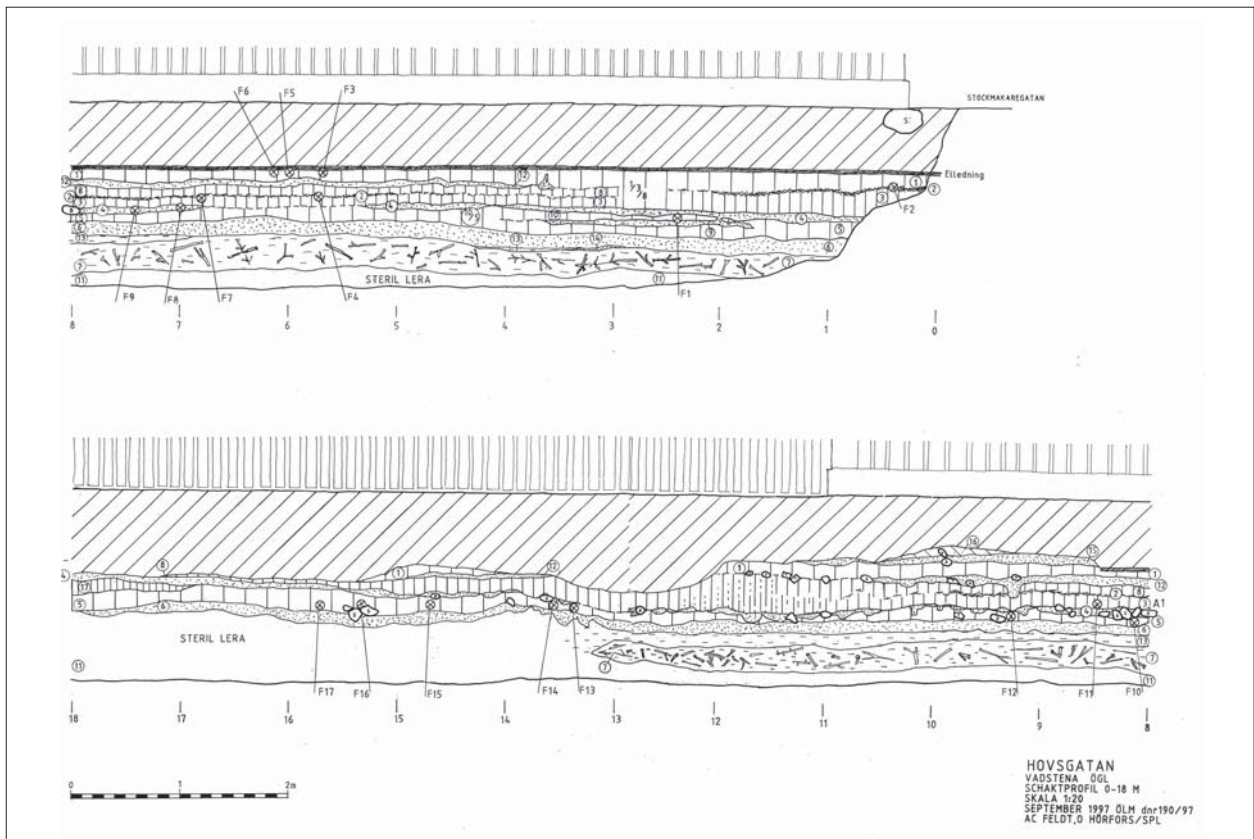
Över gatunivån hade ett tunt och delvis dåligt bevarat kulturlager, lager 5 avsatts. I lagret tillvaratogs relativt rikligt med läderspill och skofragment.

Lager 4 där ovan bestod av ytterligare en gatunivå. Denna bestod huvudsakligen av sand men en fragmentarisk kullerstensläggning, anläggning 1 ingick också. Ovanpå denna gatunivå har ett kulturlager avsatts, lager 3 och 8. Båda huvudsakligen sandblandade. De skiljs åt utmed en stor del av sträckan av ett bärlager, lager 2, till ytterligare en gatunivå.

Nästa gatunivå representeras av lager 12, ett nytt sand och gruslager som var iakttagbart från 4-15 m. Även i detta lager fanns fragmentariska rester efter en kullerstensläggning. Gatan täcktes återigen av ett sandigt kulturlager, lager 1, även detta med inslag av läder och skospill.

Figur 6. Schaktplan över Hovsgatan och kvarteret Folkskolan schakt 3-6 1997. Profilsektionerna markerade.

Figur 7. Hovsgateprofilen sektion 1. 0-18 m.

På det parti som var minst stört av elledningen, 8.5-10,5 m, fanns ytterligare en gatunivå, lager 15 med ett överliggande tunt kulturlager, lager 16 bevarat.

Upp till 4 gatubeläggningar kunde dokumenteras på sträckan. De var oftast grusade, men ibland förekom rester efter kullerstensläggning. Ofta fanns också underliggande rustbäddar. Mellan gatunivåerna fanns tunna kulturlager. Ofta innehöll dessa läderspill vilket tydde på att sektionen berörde ett skomakar-kvarter.

Sektion 2, 18-38 m.

Sektionen täcker den återstående sträckan längs med kvarteret Hallen 1, fram till den störning som leder in till tomten samt helt förbi kvarteret Hallen 8. Återigen fram till den störning som leder in på denna tomt.

Den första delsträckan, 18-25 m, utgör en fortsättning av lagerföljden i sektion 1, utan några större ändringar. Kulturlagrens botten ligger 1,2 m under markytan och störningen av elledningen innebär att lagren börja dyka upp 0,6 m under nuvarande gatunivå.

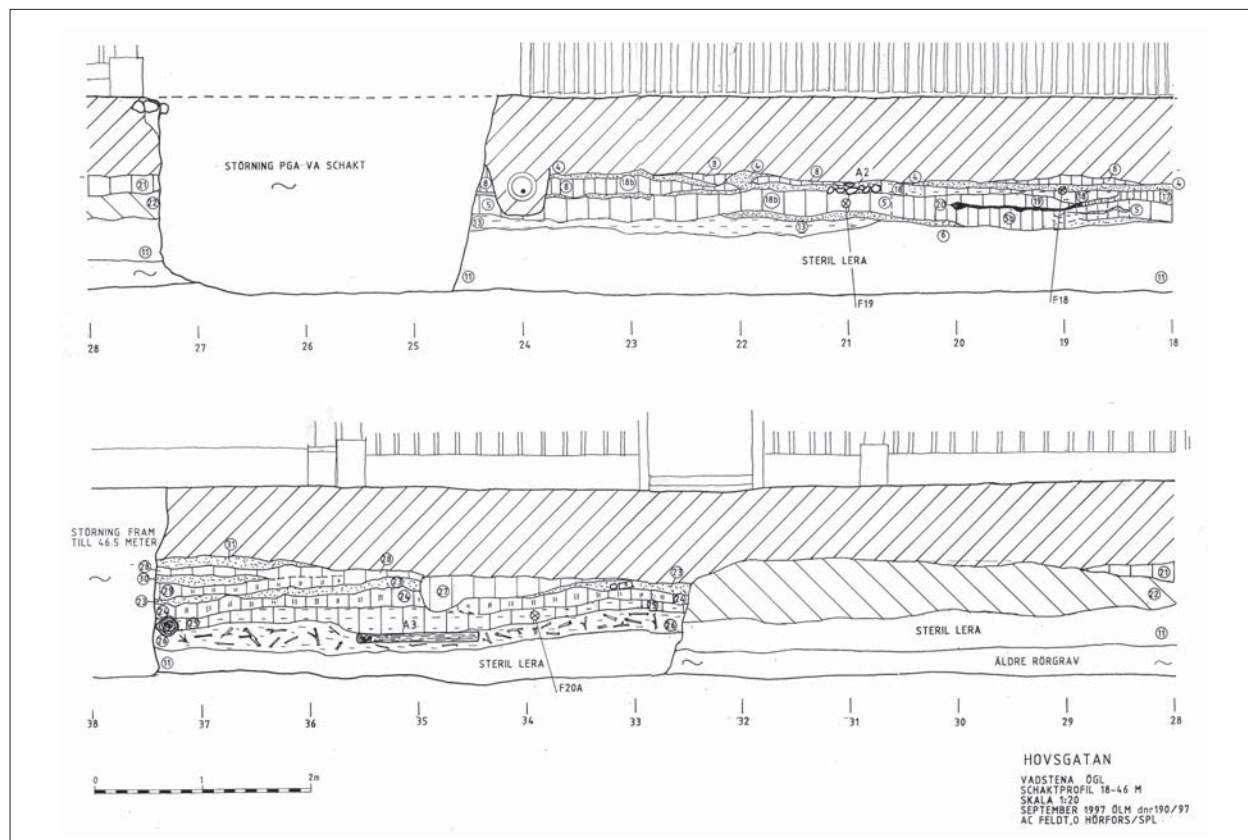
Den äldsta nivån är även här lager 13, en rustbädd till den äldsta gatubeläggningen som är iakttagbar på halva sträckan (21-25 m). Den överlagras av en gatunivå, lager 6, vilken är skadad och bara synbar utmed ett kortare avsnitt mellan 20 och 22 m samt fragmentariskt mellan 18 och 19 m. Gatunivån överlagras av ett ca 0,2 m tjockt kulturlager, lager 5. Detta var bitvis komplicerat i sin struktur och rymde bland annat en brandhorisont, lager 20.

Ovanför fanns ytterligare 2 gatunivåer i form av grusade gator, lager 4 avdelade av kulturlager, lager 8 och 18b. Lagren går delvis in i varandra och är också delvis omblandade. I denna relativt komplexa lagerföljd finns också ett kortare parti stenlagd gata, A2, bevarat. I lager 18 tillvaratogs en knopp till ett vinglas från 1500-tal.

Den första delen av sträckan som passerar kvarteret Hallen 8, vid 27-33 m bestod av omgrävda återfyllda lager och hade en äldre rörgrav i botten.

Intakta kulturlager återkom vid 32,8 m och fortsatte fram till störningen där VA-ledningarna löper in i kvarteret Hallen 8 vid 37,5 m. På sträckan fanns bevarade kulturlager på ett djup av 0,6-0,8 m under nuvarande gatunivå och sträckte sig ned till ett djup av 1,3-1,6 m under gatan.

Underst låg en kraftig rustbädd av barkflis, ris och pinnar, lager 26, vilken var lagd direkt på den opåverkade leran. I överkanten på denna fanns en del stockverk bevarat, möjligen en rest efter en bort-

Figur 8. Hovsgateprofilen sektion 2. 18-38 m.

tagen kavelbrogata. Denna förmodade gata täcktes av två något olikartade kulturlager, lager 24 och 25. I lager 25 tillvaratogs återigen läderspill. Lager 24 utgjorde sannolikt en med kulturlager blandad rustbädd. Överst låg 3 grusade gatunivåer, lager 23, 30 och 31. Dessa skildes åt av 2 kulturlagernivåer, lager 28 och 29.

I början av sektionen kunde alltså 3 grusade gatunivåer dokumenteras, medan det i slutet påträffades 4, varav en sannolikt varit en kavelbrogata.

Sektion 3, 46-66 m.

Efter ett längre avbrott återkom de bevarade kulturlagren vid 46 m. Sträckan i sektion 2 låg i hela sin längd utanför fastigheten kvarteret Hallen 13.

I en första sektion mellan 47 och 54 m fanns bara tunna lager bevarade. Störningen gick här ned till 0,7 m under gatunivån medan kulturlagerbotten låg på 1,2 m under gatan. Fyra nivåer kulturlager, lager 32, 33, 34 och 36 skildes delvis åt av en lerlins, lager 35. Ingenting tydde på att denna sträcka berörde gatumark.

Först vid 54 m återkom tydliga gatubeläggningar. 0,5 m under gatan framkom utmed en sträcka mellan 54 och 59 m en kullerstenslagd gata, anläggning 4.

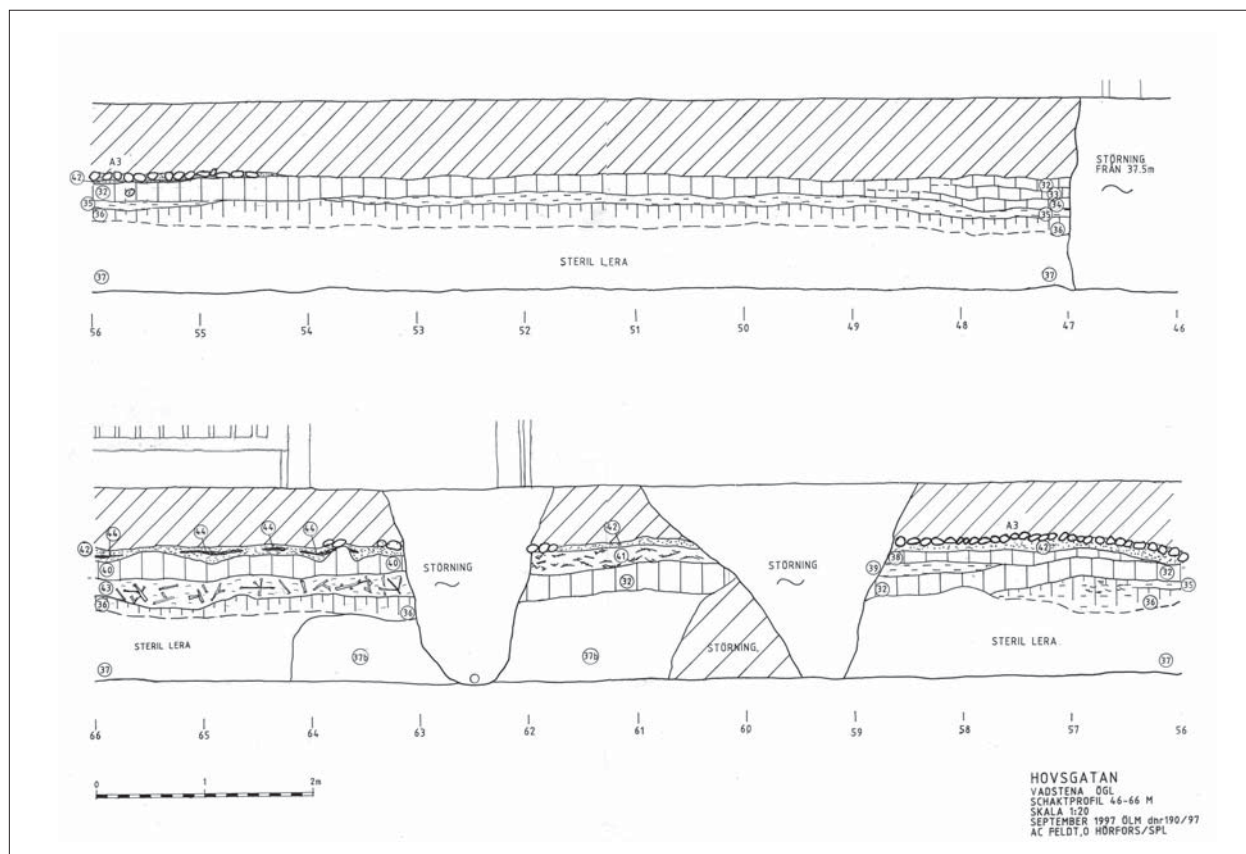
Gatstenen var satt i fin sättsand, lager 42. Den utgjorde den enda urskiljbara gatunivån på detta parti och var anlagd ovanpå de tidigare beskrivna kulturlagren som fortfarande fanns kvar. Denna gatunivå (gatunivå 11) kunde sedan följas i hela profilen.

Mellan 60 och 63 m fanns två störningar och mellan dem ett kortare avsnitt bevarade kulturlager. Sanden och ett fåtal kullerstenar visade att gatubeläggning 11 fortsatte in på detta parti. Gatubeläggningen bars upp av en kraftig risbädd, lager 41. Under denna befanns att kulturlagren lager 32-36 komprimerats samman till ett enda.

I den sista delen av sektionen markeras gatunivå 11 av ett sandlager med inslag av linser av barkflis, enstaka kullersten visar att gatan fortfarande varit satt med kullersten. I botten fanns ett svagt färgat kulturlager, lager 36. Ovanpå detta fanns en rustbädd av ris, barkflis och pinnar, lager 43, någon gatunivå som hörde samman med denna syntes dock inte utan ovanför fanns ett omblandat kulturlager, lager 40.

Sektion 4, 66-86 m.

Sektionen löpte längs med kvarteret Hallen 13 och avslutas med en störning där VA-anslutningen går in till Hallen 24. Bevarade kulturlager påträffades

Figur 9. Hovsgateprofilen, sektion 3. 46-66 m

mellan 0,5 och 0,6 m under gatunivån och opåverkad mark på mellan 1,2 och 1,6 m djup under gatunivån.

Den översta gatunivån, gatunivå 11 kunde iakttagas på större delen av sektionen. Mellan 74 och 76 m bestod den åter av kullersten men under större delen av sektionen fanns istället ett sandlager, lager 42. Mellan 66 och 68 m hade kullerstengatan ersatts av en kavelbro, anläggning 5. Även vid 83-84 m fanns bevarade stockar som tydde på att gatan även här varit av trä. Mellan 77 och 82 m fanns en rustbädd bestående av ett rent barkflislager, lager 44. Kring 70 m fanns en tendens till att gatunivån delade sig i två, sannolikt en lagning.

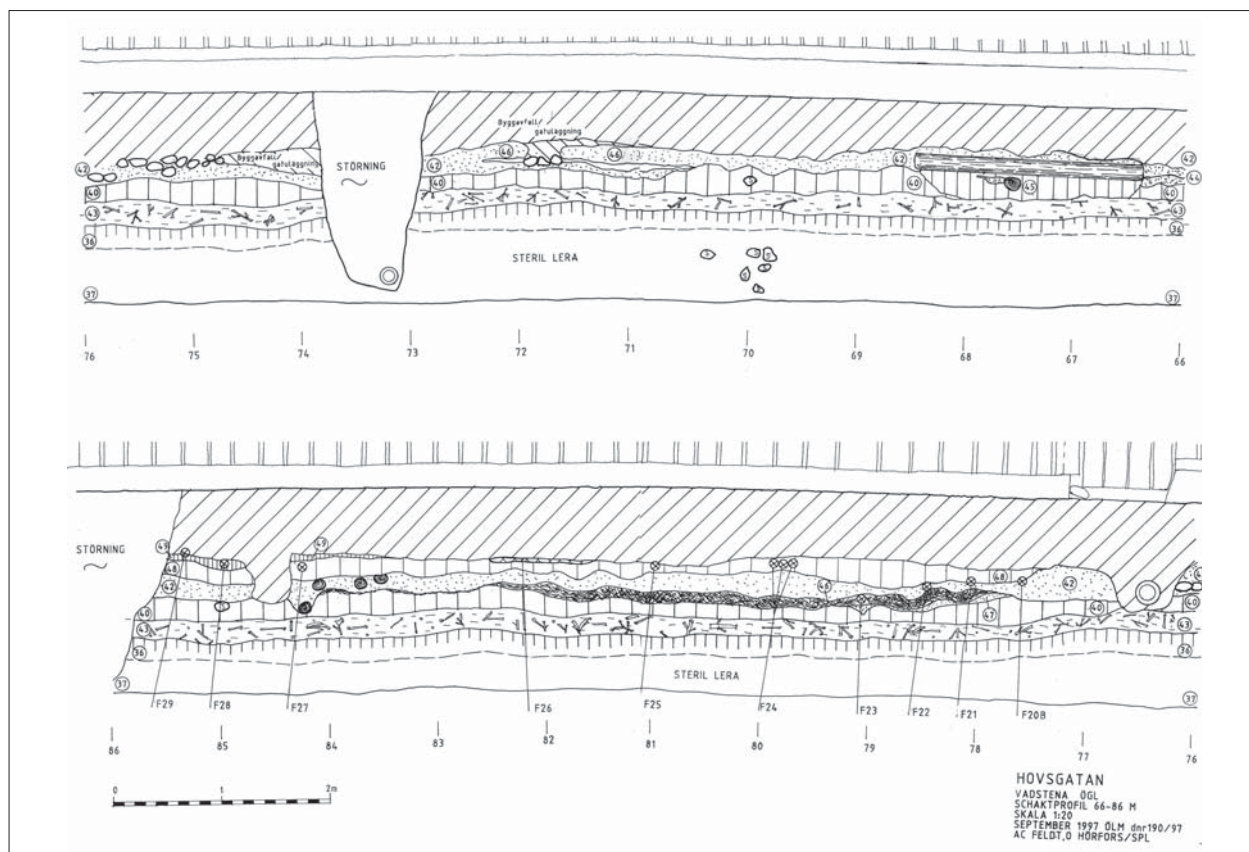
Överst fanns kulturlager, lager 48 och 49 avsatta. Båda var fyndrika, främst på keramik av yngre rödgodstyp. I båda lagren i ungefär lika delar klarglaserat som vitlersdekorerat material. Ett märkligt fynd var ett ställ för tillverkning av kritpipor, där en bit av pipan satt kvar, fynd ÖLM C4076:23

Vid 82 m fanns överst ett lager bestående enbart av keramikavfall, lager 65 och F26. Ett urval av detta togs tillvara omfattande 53 fyndnummer och 81 skärivor. Huvuddelen yngre rödgodskeramik med vitlersdekor. En stor del visade tillverkningskador, främst i form av krakelerad och dålig glasyr. Sannolikt bestod lagret av tillverkningsskadad keramik som dumpats för att dränera gatan.

Figur 10. Ställ för kritpipstillverkning C4076:23 (F20). Foto ÖLM.

Genomgående längs med hela sektionen var att gränsen mellan den opåverkade leran och det understa kulturlagret var svåra att utläsa eftersom det i botten låg ett infiltrationslager, lager 36. Ovanpå detta låg längs hela sträckan en kraftig rustbädd, lager 43. Ingen gatubeläggning fanns bevarad ovanpå denna. Istället fanns ett mellan 0,2 och 0,3 m tjockt ombladat kulturlager, lager 40.

Figur 11. Hovsgateprofilen sektion 4 66-86 m

Sektion 5, 86-106 m.

Sektionen löpte utmed fastigheterna kvarteret Hallen 24 och 25. Bevarade kulturlager uppträdde här på ett djup av 0,6 m under gatunivå och fortsatte ned till en nivå av 1,4-1,5 m under gatan. I sektionens början liksom vid 91-94 m fanns störningar där VA-ledningar dragits in till fastigheterna. I botten i hela sektionen fanns ett infiltrationslager, lager 36 vilket gjorde att tolkningen av kulturlagerbotten var aningen osäker.

I den korta sekvensen mellan de båda störningarna var återigen den kraftiga rustbädden, lager 43 den till synes första anläggningen av gatubeläggning. Liksom tidigare saknades även här rester av själva gatubeläggningen. Det överlagrades även här av ett kulturlager, lager 40. Detta delades av ett distinkt lager med träflis, lager 54. Gatunivå 11 kunde åter iakttas här. Dels i form av ett gruslager, lager 42, dels i en kortare sekvens bevarad kavelbrogata, anläggning 6. Överst fanns omblandade kulturlager, lager 48, 49 och 50.

På den återstående sträckan fanns två tunna kulturlager, lager 53 och 55, ovanpå infiltrationslagret. Över detta fanns en mycket skadad sekvens av den tidigare redovisade gatunivå 11, innehållande rester efter en kavelbro, anläggning 6 och uppriven kullersten. Vid 97 m kom denna att avlösas av en grusad

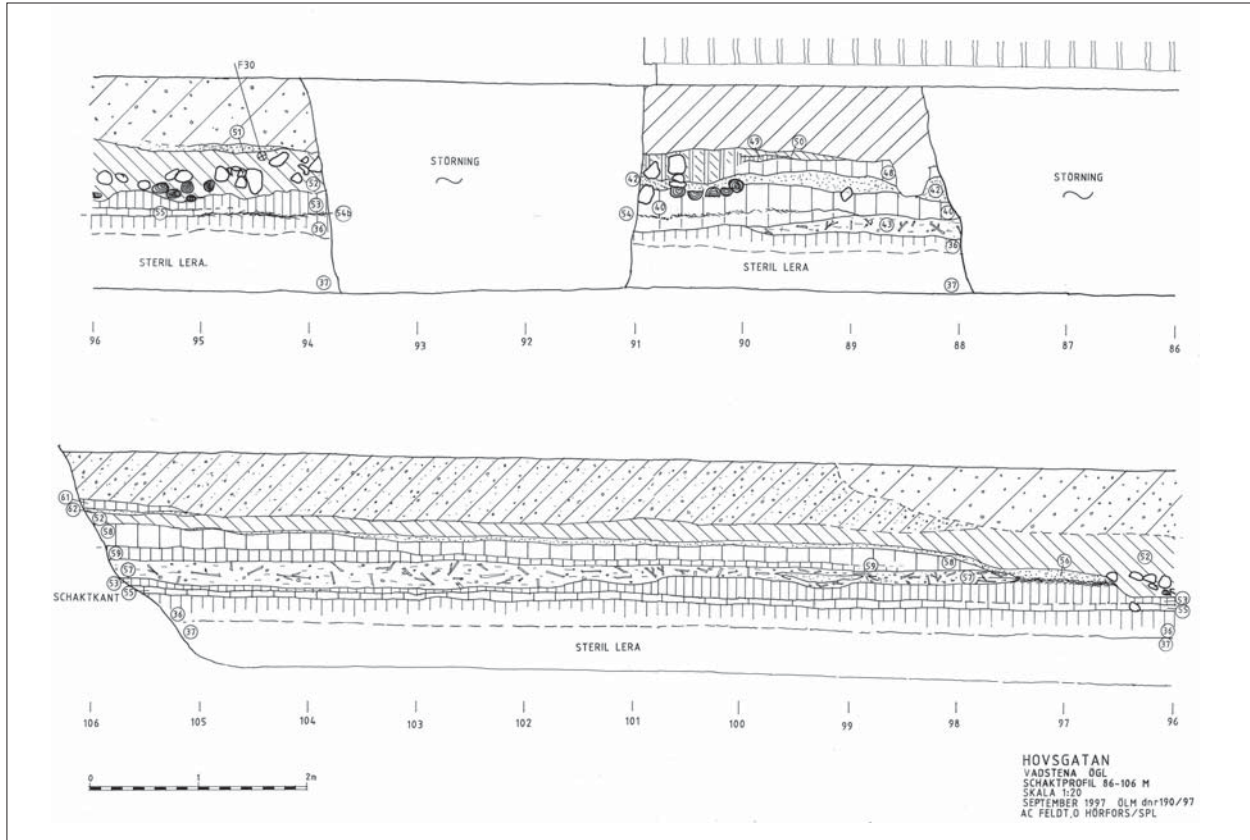
vägbana, lager 56 som så småningom övergår i en rustbädd, lager 57. Ytterligare 2 gatunivåer, nivå 13 och 14, båda grusade låg överst i lagersekvensen, åtskilda av dels ett påfört lerlager, lager 52 samt kulturlager, lager 58 och ett kulturinfiltrerat lerlager, lager 59.

Motstående profil, 95-100 m

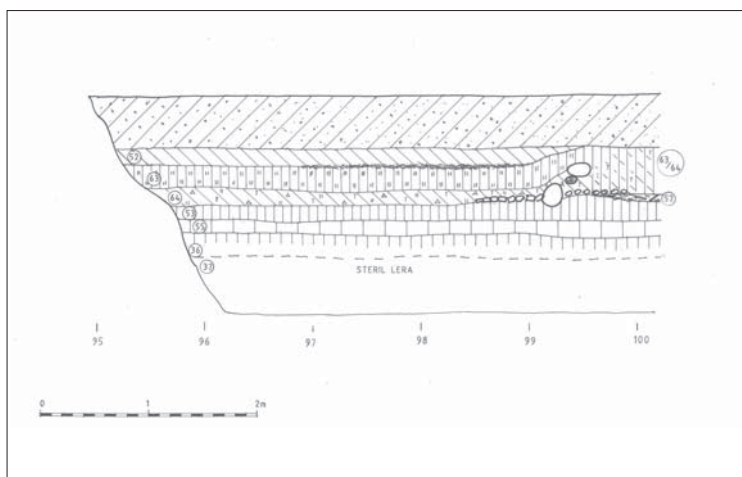
På sträckan 95-100 m upprättades en profil också på andra sidan gatan. Profilen uppvisade en liknande lagerföljd som den som tidigare iakttagits. Kulturlager uppträdde 0,5 m under nuvarande gatunivå och sträckte sig ned till ca 1,2 m under densamma. Ovanpå den opåverkade leran fanns ett infiltrationslager och ovanpå detta ett lager påförd lera, lager 55 som här sannolikt motsvarar ett iordningställande för en första gatunivå. Detta följs av lagren 53 och 57 som är en blandning av raseringslager och rustbäddar. Dessa ligger under en kortare sträcka bevarad kullerstengata, anläggning 7.

Gatan täcktes av ett raseringslager, lager 64 och ett humöst kulturlager innehållande barkflis, lager 63. Ovanpå detta ett påfört fyllnadslager av omblandat kulturlager, grus och stenar.

Sammanfattning

Figur 12. Hovsgateprofilen sektion 5, 86-106 m

Figur 13. Hovsgateprofilen. Profil på motsatta sidan av den aktuella profilen. Sedd mot nordöst.

Sammanfattningsvis kunde det konstateras att det direkt ovanpå leran låg utmed större delen av den schaktade sträckan fanns ett kraftigt risbädds- och leralager (genomgående 0,3 - 0,5 m tjockt). Ovanpå detta låg flera leriga till sandiga kulturlager åtskilda av barkflis och/eller sandlager. Förhållandena kan tolkas så att som en första åtgärd har gatan lagts ut och ojämnheter i marken jämnats ut med hjälp av påförd lera och en risbädd. Endast undantagsvis kan senare gatubeläggningar konstateras och då alltid i fragmentariskt skick och i form av kortare sekvenser av kavelbro eller kullerstengator. Istället framträder gatunivåerna oftast som sand eller gruslinser, vilket tolkas som rester av grusad vägbanan eller sättsand för borttagen kullerstengata och/eller kavelbrogata.

Sammanlagt dokumenterades 14 olika gatunivåer, varav de första 6 på samma profilssekvens. Vanligen fanns 3-4 gatunivåer ovanpå varandra.

Spår av hantverk på tomterna påträffades dels längst i norr där tomten i korsningen Stockmakargatan och Hovsgatan tycks ha rymt skomakeri och läderhantverk. Ett större antal läder och skospill hittades här i alla lager, varför detta hantverk tycks ha varit långvarigt. Skomakerirester har också vid tidigare tillfällen påträffats inom kv Folkskolan varför det synes troligt att stadens skomakare åtminstone delvis hållit till i dessa trakter. Vid 81 m påträffades en keramikdump där ett stort antal skärvor av BII:4 keramik med vitlersdekor och äldre kakel påträffades. Flera av dessa skärvor uppvisade tillverkningskador, främst i form av skadad glasyr. Nästan all keramik låg i det högst belägna kulturlagret varför det förefaller sannolikt att det är fråga om avfall som dumpats i stadens utkant. Möjligen som dränering till gatan. Ett parallellfall är förundersökningen vid kvarteret Borg-

mästaren 11 i Linköping där en liknade dump påträffades 1992 (Hörfors 1992).

Fyndmaterial

Eftersom grävningen genomfördes i gamla schakt skedde ingen lagergrävning. Därför tillvaratogs endast fynd som var synliga i profilkanten. Dessa ritades in i profilen och numrerades som F1-30. Fynden har senare registrerats under fyndnummer ÖLM C 4076 i avvaktan på beslut om slutlig förvarning. Sammantaget tillvaratogs 107 fyndposter med sammanlagt 186 föremål eller delar därav. Det största fyndmaterialet utgjordes av keramik (74 poster med 102 skärvor) och läderföremål (17 fyndposter med 66 fragment av föremål). Keramikfynden var spridda över större delen av schaktet, men en stor majoritet tillvaratogs i keramikdumpan, F26 eller lager 65 (49 fyndposter med 75 skärvor). Läderfynden var helt koncentrerade till sträckan 0-24 m där alla fynd utom ett enstaka fragment gjordes.

I övrigt fanns enstaka andra fynd såsom 1 spik, 1 beslag, 2 obestämbara föremål och 1 bleck av järn. 2 fyndposter med sammanlagt 3 fragment av obrända ben och 4 fyndposter med 7 fragment kakel.

Ett ovanligare fynd var en knopp som suttit på ett dryckesglas från 1500-tal, en remmare. Liknande glasfragment är tillvaratagna i stor mängd från Hertig Carls Nyköpingshus och kan dateras till sent 1500-tal (Wachtmeister 1986 sid 70-73).

Figur 14. Knopp till remmare från Hovsgatan C4076:20 (F18). Foto ÖLM.

Ett ovanligt föremål bestod av en bit av ett skaft av en kripipa nedstucken i en bit rödgodskeramik (se sid 11). Föremålet är förmodligen en del av tillverkningsprocessen av en kripipa och pipan har suttit nedstucken i keramikbiten vid bränningen.

Keramikmaterialet tillvaratogs huvudsakligen i de 3 högst belägna nivåerna. Inga fynd framkom längre ned. Som brukligt i stadsarkeologiska sammanhang dominerade yngre rödgodskeramik av typerna BII:4 med klarglasyr (39% av fyndposterna och 40% av skärvorna) samt BII:4 med vitlersdekor (41% av fyndposterna och 48% av skärvorna). Båda typerna hör dateringsmässigt hemma huvudsakligen i 1600-1700-talen även om klarglaserad keramik kan vara äldre. Till dessa kommer också 6 skärvor av den dateringsmässigt osäkra gruppen BII:3.

Äldre är möjligen 4 skärvor grönglaserad BII:4 keramik, men dessa kommer samtliga från keramikdumpan, F26 vilket gör detta mindre troligt. En skärva stengodskeramik, CII borde också typmässigt kunna vara äldre, men fyndet F24 härrör från den översta kulturlagernivån. Slutligen bör de två skärvor BII:4 keramik med svart klarglasyr kunna dateras till 1800-tal, dessa påträffades också i keramikdumpan, F26.

Figur 15. Exempel på tillverkningskada. Glasyr har runnit över brottkanten på skärvan, C4076:53 (F26). Foto ÖLM.

Fördelningen av keramiken i dumpan gav samma bild som keramiken i övrigt. 36% utgjordes av klarglaserad BII:4 keramik och 48% av den vitlersdekorerade varianten av samma gods. 11 skärvor uppvisar tillverkningskador. I samtliga fall har glasyr runnit ned i brottytorna, vilket visar att keramiken spruckit vid bränningen. Det är alltså möjligt att materialet är dumpat av detta skäl.

Läderföremålen bestod av spill. Huvudsakligen trasiga och utbytta delar till skor (se bilaga 4). Sex av läderfragmenten hade väfflade mönster. Även lädret fanns i de båda översta kulturlagernivåerna och inga kronologiska slutsatser kunde dras av materialet. Av fyndens fördelning i schaktet framgick dock tydligt att en skomakare varit aktiv i närheten av korsningen mellan Hovsgatan och Hovslagargatan.

Referenser

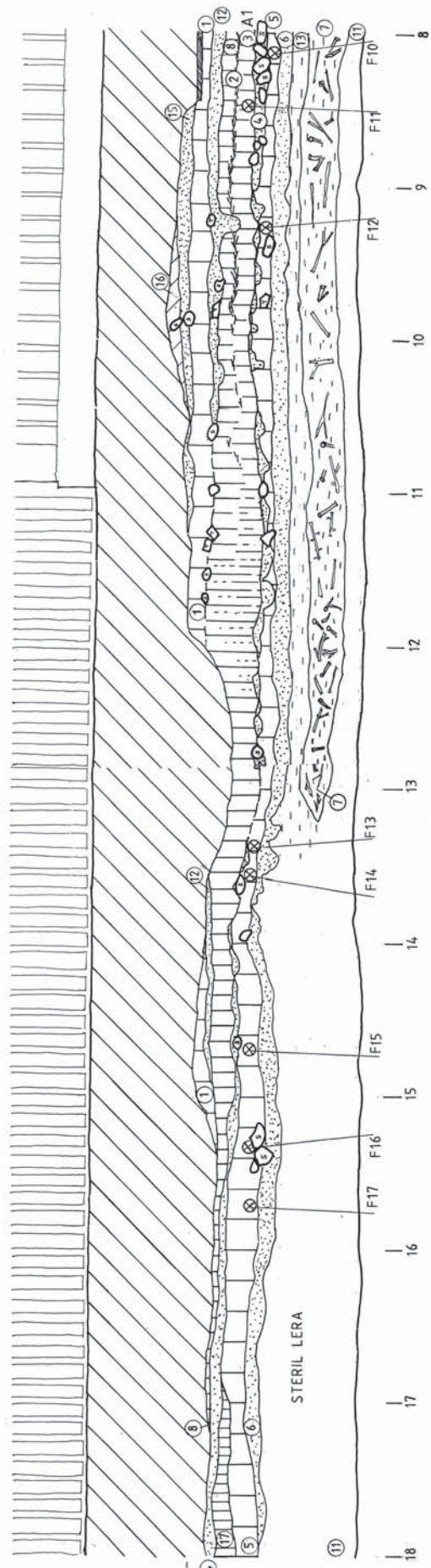
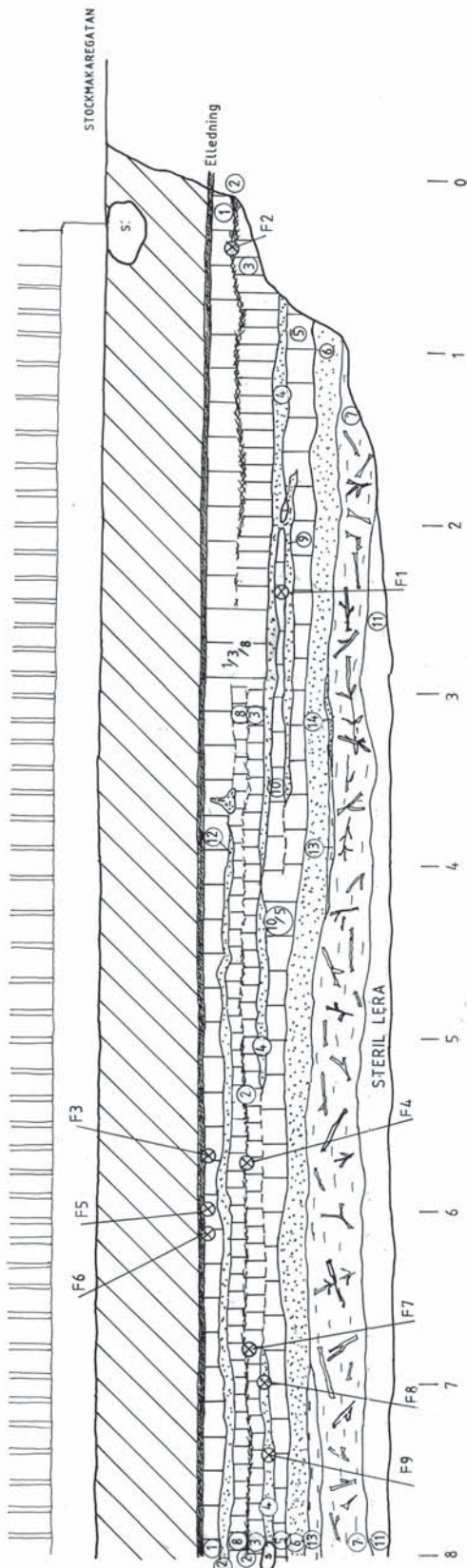
- Björkhager V. 2001a *Stolpbyten i Vadstena*. Arkeologisk förundersökning. Kvarteren Hallen, Folkskolan, Komministern, Trädgårdsmästaren, Rådmannen, Borgaren, Kroken och Skulptören Vadstena stad och kommun Östergötlands län. Rapport ÖLM 2001:25
- Björkhager V. 2001b. *Kv Folkskolan 35-37*. Arkeologisk förundersökning. Kv Folkskolan 35-37. RAÄ 21 Vadstena stad och kommun Östergötlands län. Rapport ÖLM 2002:40
- Elfwendahl M. 1999 *Från skärva till kärl. Ett bidrag till vardagslivets historia i Uppsala*. Lund studies in medieval archaeology 22.
- Feldt A-C. 2001 *Kv Folkskolan 31*. Arkeologisk förundersökning Kv Folkskolan 31 Vadstena stad och kommun Östergötlands län. Rapport ÖLM 2001:37
- Hasselmo M. 1982 *Vadstena*. Rapport Medeltidsstaden 36. RAÄ och SHM 1982
- Hörfors O. 1992. Rapport. *Kv Borgmästaren 11*. Arkeologisk förundersökning. Repslagargatan/Ågatan. RAÄ 153 Linköpings stad och kommun, Östergötland. Rapport ÖLM 1992.
- Hörfors O. 2009 Rapport. *Sex schakt i Kvarteret Folkskolan*. Arkeologisk förundersökning 1997 Kv Folkskolan Fornlämning 21 Vadstena stad och kommun Östergötland. Rapport ÖLM 2009.

- Lindberg M. 2002 *Groggatan*. Rapport. Arkeologisk förundersökning RAÄ 21 Groggatan och Hovsgatan Vadstena stad och kommun Östergötlands län. Rapport ÖLM 2002:6
- Lindberg M. 2004. *Hovslagaregatan*. Arkeologisk förundersökning RAÄ 21 Hovslagaregatan och Nygatan Vadstena stad och kommun Östergötlands län. Rapport ÖLM 2004:63
- Tagesson G 1987a. *Kv Hallen 3*. Antikvarisk kontroll Kv Hallen 3 Vadstena stad och kommun Östergötland.
- Tagesson G 1987b. *Kv Hallen 22*. Antikvarisk kontroll Kv Hallen 22 Vadstena stad och kommun Östergötland.
- Tagesson G 1988. *Kv Hallen 12 och 13*. Antikvarisk kontroll och dokumentation Kv Hallen 12 och 13 Vadstena Östergötland
- Wachtmeister A och I. 1986. *Jordfynd från Nyköping*. Södermanlands museum 1986

Tekniska uppgifter

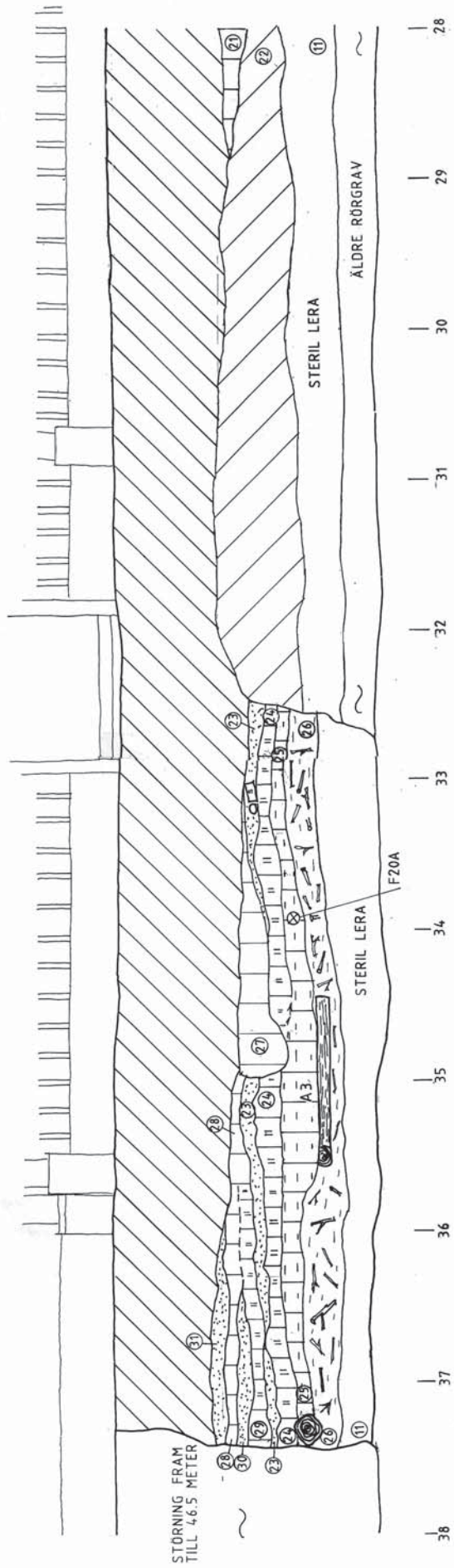
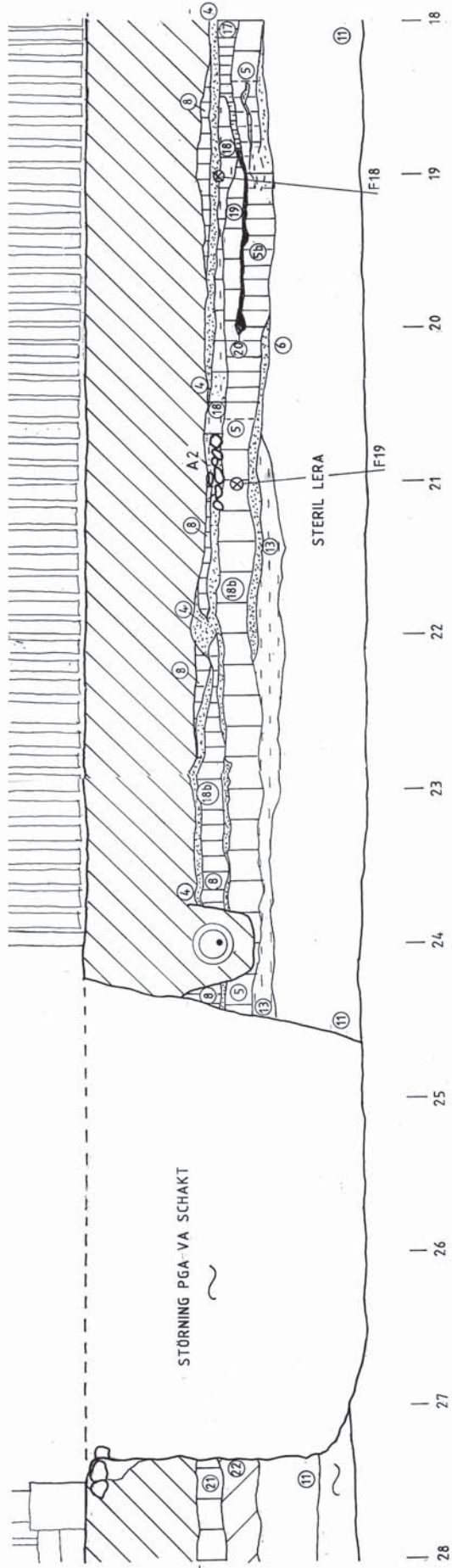
Gata	Hovsgatan
Kommun	Vadstena
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningssnummer	21
Ekonomiska kartans blad	084 69 (8E 6j Vadstena)
Koordinater	X6080,7-8 Y1446,6-7
Koordinatsystem	Utifrån Vadstena kommuns grundkarta, skala 1:1000
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länstyrelsens beslut	220-2628-97
ÖLM dnr	190/97
ÖLM projektnr	6013
Uppdragsgivare	Vadstena kommun, Tekniska kontoret
Kostnadsansvarig	Vadstena kommun, Tekniska kontoret
Projektledare	Olle Hörfors
Rapportarbete	Olle Hörfors
Fältarbetstid	1997-08-20--10-10
Höjdsystemet	Lokalt
Totalt undersöktes	150 m ² på en sträcka av 106 löpmeter schakt
Fynd	ÖLM C4076 1-107
Foto	Digitala
Analyser	-
Grafik	Johan Levin
Renritning	Suzanne Lundblad
Grafisk form	Johan Levin
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2009:89 © Östergötlands länsmuseum

Bilaga 1. Ritningar

HOVSGATAN
 VADSTENA ÖGL
 SCHAKTPROFIL 0-18 M
 SKALA 1:20
 SEPTEMBER 1997 ÖLM dnr190/97
 AC FELDT, O HÖRFORS/SPL

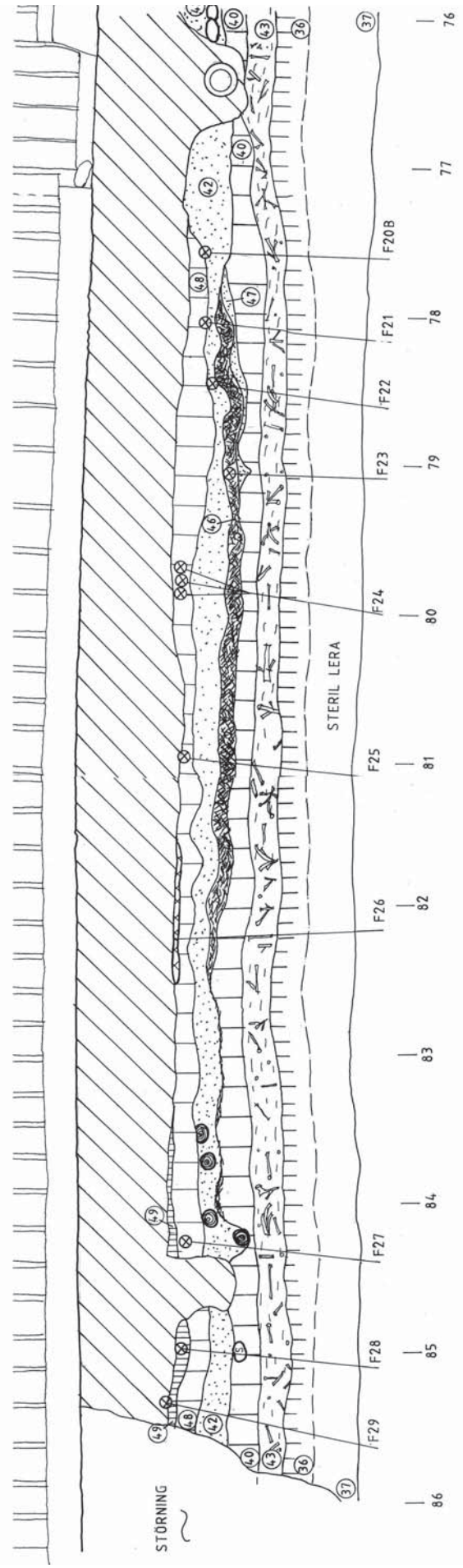
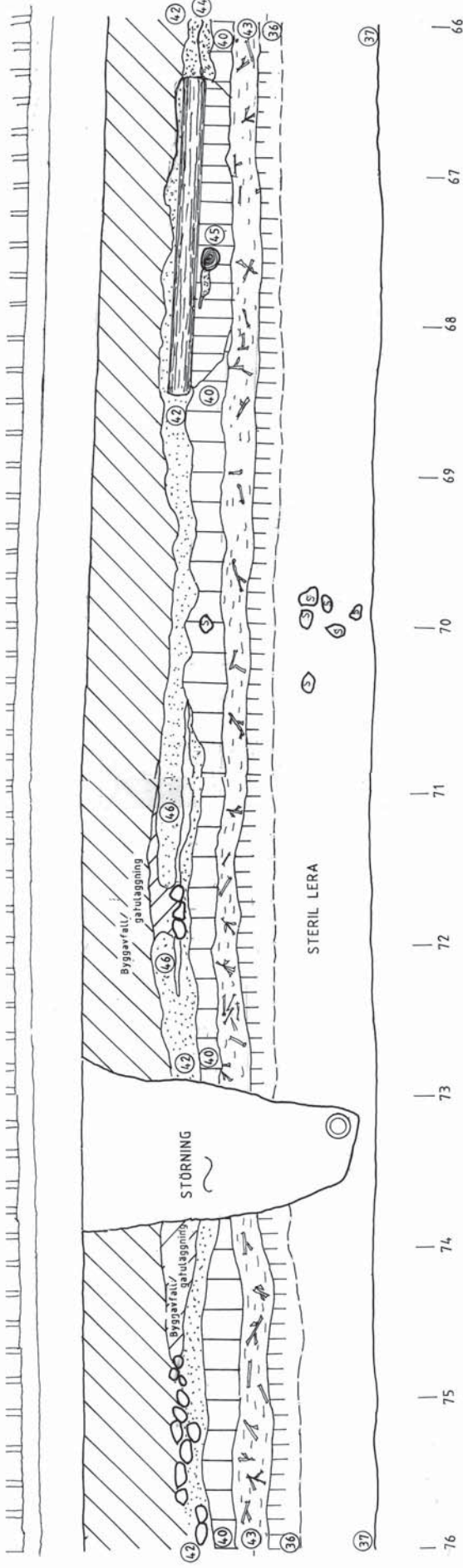

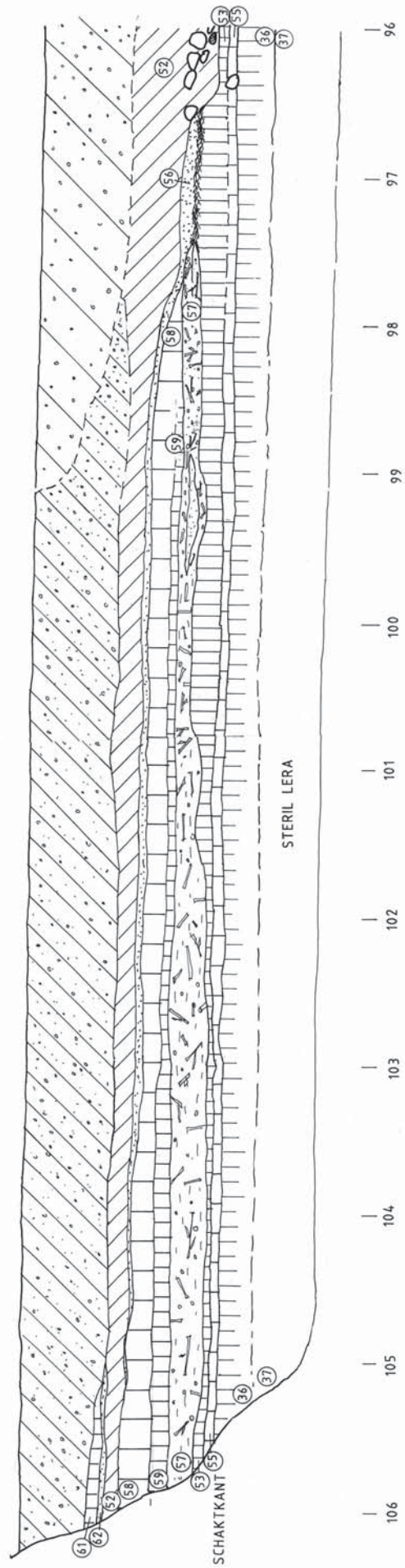
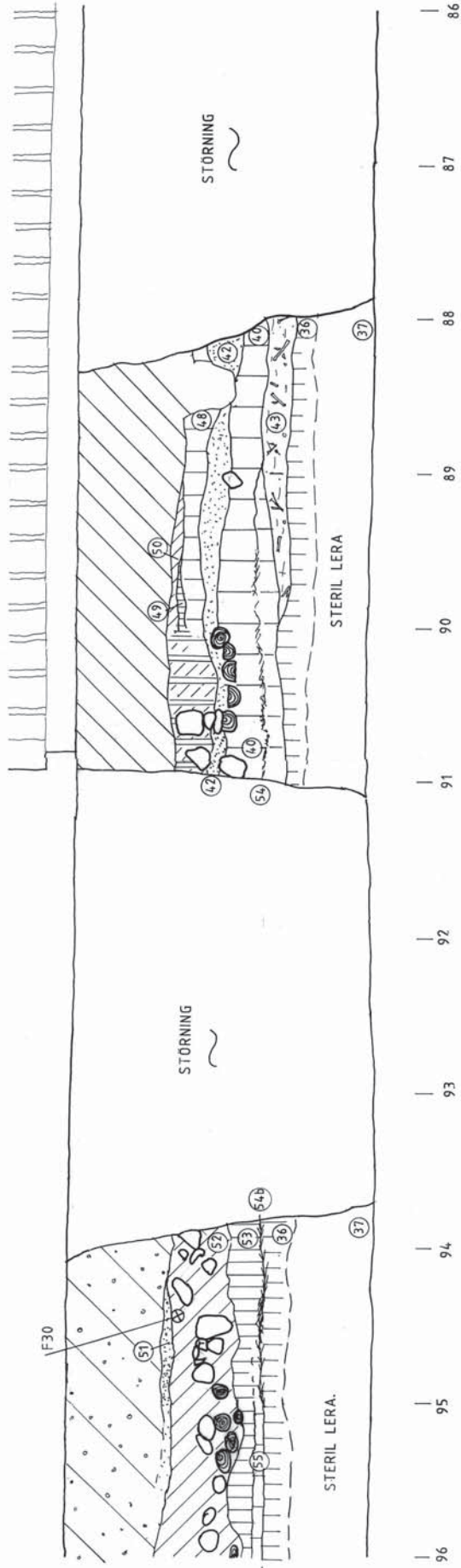
HOVSGATAN

VADSTENA ÖGL
 SCHAFTPROFIL 18-4.6 M
 SKALA 1:20
 SEPTEMBER 1997 ÖLM dnr:190/97
 AC FELDT, O HÖRFORS/SPL

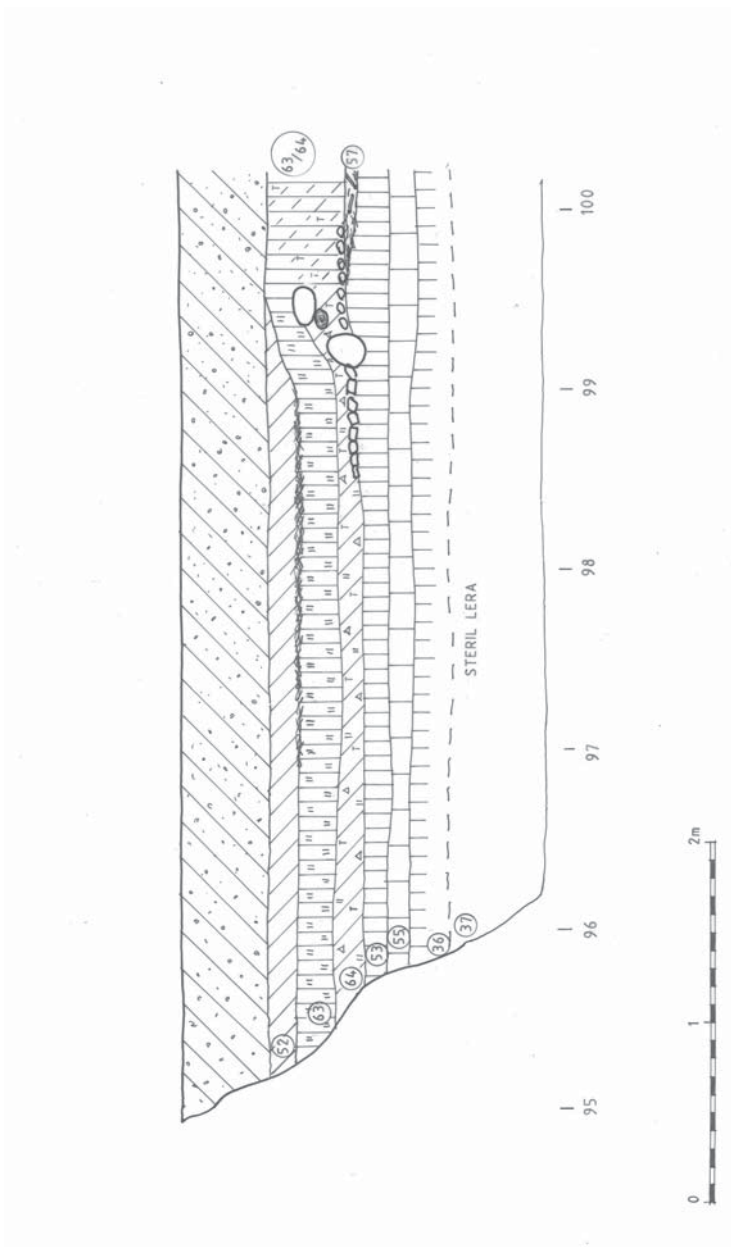

HOVSGATAN
 VADSTENA ÖGL
 SCHAFTPROFIL 66-86 M
 SKALA 1:20
 SEPTEMBER 1987 ÖLM dnr:190/97
 AC FELDT, O HÖRFORS/SPL

HOVSGATAN
 VAUSTENA ÖGL
 SCHAKTPROFIL 86-106 M
 SKALA 1:20
 SEPTEMBER 1997 ÖLM dnr190/97
 AC FELDT, O HORFORS/SPL

Bilaga 2. Lager- och anläggningsbeskrivningar

Lagerföljd

1. Sandigt omrört kulturlager
2. Bärlager, barkflis, granris
3. Sandblandat kulturlager
4. Sandlins, ljus
5. Homogent sandigt lager
6. Sandlins, ljus
7. Rustbädd inblandad i lerlager
8. Omblandat kulturlager
9. Sandlins
10. Sandigt kulturlager
11. Lera, opåverad
12. Sand
13. Lera, grafitgrå
14. Sandlins
15. Sandlins
16. Omblandat kulturlager
17. Brand- och kulturlager
18. Ljusbrunt lerigt kulturlager, övergår i sandlins lager 18b.
19. Ljusbrunt lerigt kulturlager
20. Brandhorisont
21. Lera grafitgrå övergår i sandigt kulturlager
22. Omblandat kulturlager och sand
23. Sand
24. Barkflisblandat kulturlager
25. Lerigt kulturlager
26. Rustbädd, barkflis, granris inbäddat i lera
27. Omblandat kulturlager
28. Sättsand
29. Mörkt barkflisinblandat kulturlager
30. Ej använt
31. Ej använt
32. Omblandat kulturlager
33. Byggavfall, slagg
34. Homogent sandigt kulturlager
35. Lera, grafitgrå
36. Infiltrationslager
37. Opåverkad lera
38. Sandigt kulturlager
39. Sandigt grått kulturlager
40. Omblandat kulturlager
41. Rustbädd, granris barkflis
42. Sättsand
43. Rustbädd ris, barkflis
44. Barkflis
45. Kulturlager
46. Strängar av kulturlager
47. Sand
48. Omblandat kulturlager
49. Svart kulturlager
50. Omblandat kulturlager
51. Sandlins
52. Lager av fyllnadskaraktär, kulturjord, grus och stenar
53. Brun lerig jord med inslag av tegel och träflis, rustbädd

54. Träflis
55. Grå lera
56. Sandlins
57. Rustbädd, barkflis, pinnar
58. Kulturlager, ljust och grusigt
59. Lera kulturinfluerad
60. Kulturlager
61. Sandlins
62. Sandlins
63. Kulturlager humös och innehållande barkflis
64. Raseringslager, tegelflis, småsten, bruk avsatt i kulturjord
65. Keramikdump

Anläggningslista

- A1. Stenlagd gatunivå i lager 4
- A2. Stenlagd gatunivå, fragmentarisk
- A3. Kavelbroläggning och rustbädd.
- A4. Kullerstensgata
- A5. Kavelbroläggning, fragmentarisk
- A6. Kavelbroläggning, fragmentarisk två delar vid 90 och 95 m.
- A7. Kullerstensgata, motstående profil 98,5-100 m.

Gatnivåer 0-25 m

1. 0,5 under nuvarande gata, Lager 15, Grus enstaka kullersten. 8,5-11,5 m.
2. 0,7 under nuvarande gata. Lager 2,12. Sand delvis kullersten. 0-15 m.
3. 1,0 under nuvarande gata, Lager 4, Sand, kullerstensläggning A1, A2, 0-25 m
4. 1,1 under nuvarande gata, Lager 9, Sand, 2-4 och 21-25 m.
5. 1,2 under nuvarande gata, Lager 6, Sand, 0-25 m
6. 1,5 under nuvarande gata, Lager 7, Rustbädd, 0-13 m

Gatnivåer 32-37 m

7. 0,6 m under nuvarande gata, Lager 31, Grus. 35,5-37,5
8. 0,8 m under nuvarande gata, Lager 30, Grus. 35-37,5
9. 0,9-1,0 under nuvarande gata, Lager 23, Grus, 32,5-34 och 35,5-37,5 m.
10. 1-1,2 m under nuvarande gata, Lager 26 och A3 Rustbädd och stockar, 32,5-37,5

Gatnivåer 47-106 m

11. 0,5-0,6 under nuvarande gata, Lager 42, 44 och 57, A4-A6, 47-107 m
12. 0,8-1,2 under nuvarande gata, Lager 43, Rustbädd, 63-90 m
13. 0,6 under nuvarande gata, Lager 56, Sand, 96,5-106 m
14. 0,5 under nuvarande gata, Lager 61, Sand, 105-106 m

Gatnivåer, motstående profilen

15. 1,0 m under nuvarande gata, Lager 53, A7.

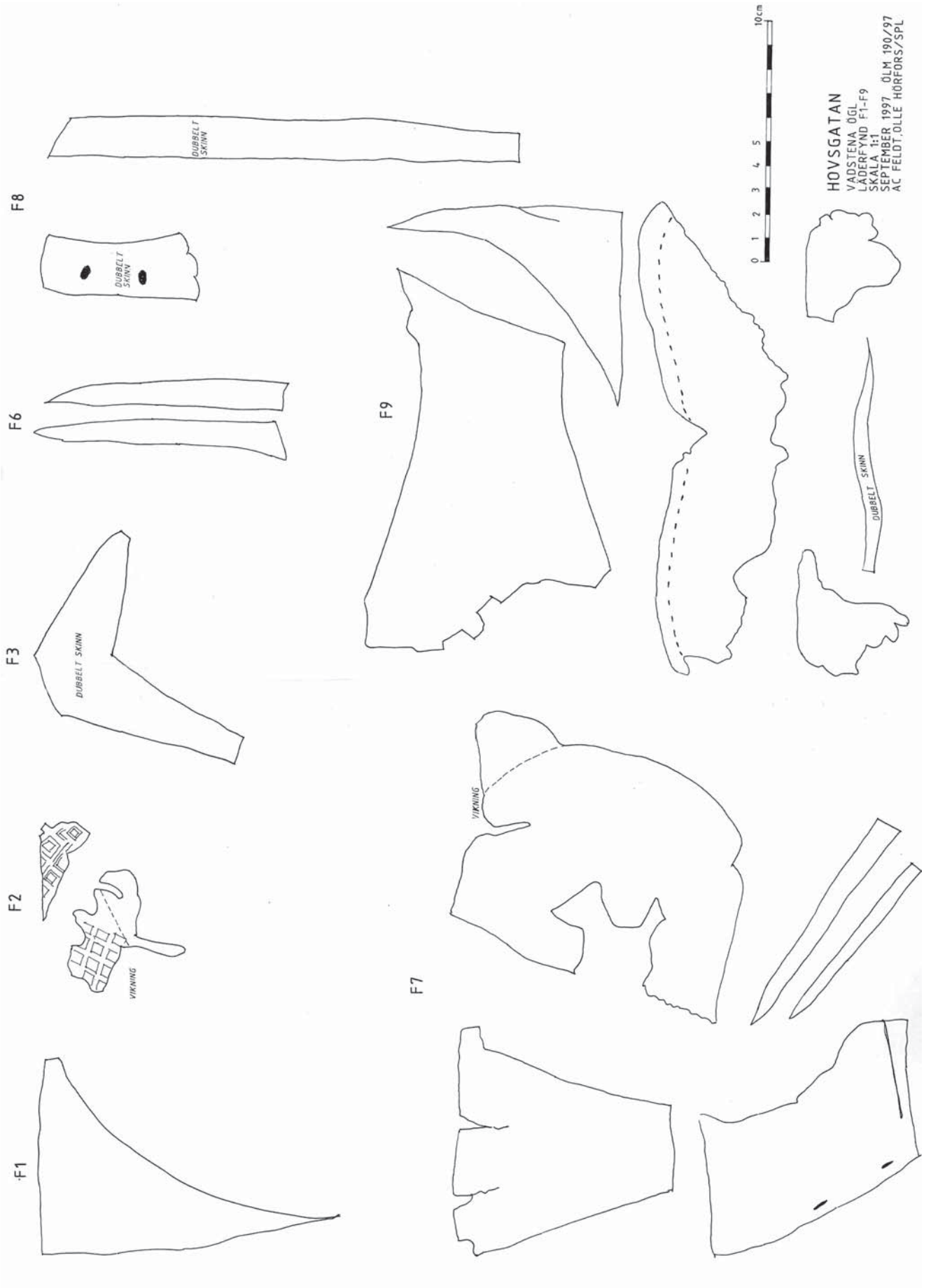
Bilaga 3. Fyndlista

Invnr C 4076								
Nr	Fynd	Sakord	Material	Ant	Fr	Vikt	Mått	Kommentar
1	F1	Läderspill	Läder	1	F	7	1	Ritn
2	F2	Läder	Läder	2	F	5		Rombformat mönster, ritn
3	F3	Skorem	Läder	8	D	18		
4	F3	Ben, obrända	Ben	2	I	22,6		
5	F4	Spik	Järn	1	I	14	60	
6	F5	Läderspill	Läder	1	F	8		Ritn
7	F6	Läderspill	Läder	2	F	5		Bitar av remmar, ritn
8	F7	Sko	Läder	10	F	24		Rekonstruktion
9	F8	Läderrem	Läder	2	F	10		
10	F8	Ben, obränt	Ben	1	D	14,9		Bearbetat
11	F9	Sko	Läder	10	F	38		Ritn
12	F10	Sko	Läder	4	F	12		Ritn
13	F11	Läderspill	Läder	1	F	5		Mönstrad läderbit, ritn
14	F12	Sko	Läder	5	F	17		
15	F13	Sko	Läder	6	F	28		Mönstrad, ritning
16	F14	Läderrem	Läder	1	F	4	5x90	
17	F15	Sko	Läder	9	F	12		Sula, remmar, ritn
18	F16	Sko	Läder	2	F	8		Vågkant, ritn
19	F17	Läderspill	Läder	1	F	5		ritn
20	F18	Kärl	Glas	1	F	2,3		Knopp. Fragment av vinglas från 1500 tal
21	F19	Beslag	Järn	1	I	51	70	
22	F20a	Läderspill	Läder	1	F	6		Ritn
23	F20	Kritpipsställ	Lera	1	I	28,9		Ställ för bränning av kritpipa.
24	F20	Kärl	BII:4	1	F	5,0	5	Vitlersdekor, mynning
25	F20	Kärl	BII:4	3	F	22,4	6	Vitlersdekor, fat
26	F20	Kärl	BII:4	1	F	2,7	4	Vitlersdekor, spjälkad
27	F20	Kärl	BII:4	1	F	5,1	5	Vitlersdekor
28	F21	Kärl	BII:4	1	F	11,9	5	Klarglasyr
29	F21	Kakel	Bränd lera	1	F	20,1		Gråbrunglaserat
30	F22	Kärl	BII:4	1	F	4,2		Klarglasyr, spjälkad
31	F23	Kärl	BII:4	1	F	13,1	4	Klarglasyr
32	F24	Obestämbart f	Järn	1	F	8	50	
33	F24	Bleckplåt	Järn?	1	F	1	40	
34	F24	Kärl	BII:4	1	F	7,2	6	Klarglasyr, bandhänkel
35	F24	Kärl	BII:4	1	F	11,2	5	Klarglasyr
36	F24	Kärl	CII	1	F	5,7	4	Gulaktig
37	F24	Kakel	Bränd lera	1	F	15,3		Mkt likt föremål 29
38	F24	Kärl	BII:4	1	F	20,8	4	Vitlersdekor, fat
39	F25	Kärl	BII:4	1	F	13,3	9	Klarglasyr
40	F26	Obestämbart	Järn	1	F	2		
41	F26	Kärl	BII:3	1	F	25,6		Fat, urval massfynd

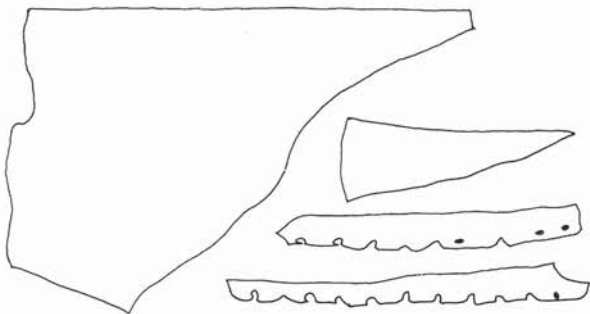
Nr	Fynd	Sakord	Material	Ant	Fr	Vikt	Mått	Kommentar
42	F26	Kärl	BII:4	1	F	3,9		Vitlersdekor, urval
43	F26	Kärl	BII:3	1	F	18,0		Gryta, urval, massfynd
44	F26	Kärl?	BII:3	1	F	8,3		Ristad kryss, massfynd
45	F26	Kärl	BII:4	2	F	8,3		Klarglasyr, urval
46	F26	Kärl	BII:4	3	F	9,0		Klarglasyr, urval
47	F26	Kärl	BII:4	3	F	12,1		Klarglasyr, urval
48	F26	Kärl	BII:3	1	F	5,6		
49	F26	Kärl	BII:3	1	F	3,9		Fat, urval
50	F26	Kärl	BII:4	1	F	32,4	10	Klarglasyr bandhänkel, urval
51	F26	Kärl	BII:4	1	F	6,7		Klarglasyr, urval
52	F26	Kärl	BII:4	1	F	4,9		Klarglasyr, urval
53	F26	Kärl	BII:4	1	F	7,7	6	Klarglasyr, urval
54	F26	Kärl	BII:4	1	F	4,5		Grönglasyr, urval
55	F26	Kärl	BII:4	1	F	8,9		Klarglasyr fat, urval
56	F26	Kärl	BII:4	4	F	38,8	6	Klarglasyr, fat urval
57	F26	Kärl	BII:4	2	F	5,4	3	Klarglasyr, urval
58	F26	Kärl	BII:4	1	F	6,1		Klarglasyr, urval
59	F26	Kärl	BII:4	1	F	9,4	3	Klarglasyr, urval
60	F26	Kärl	BII:4	1	F	4,8	3	Klarglasyr, urval
61	F26	Kärl	BII:4	2	F	9,2	4	Klarglasyr, urval
62	F26	Kärl	BII:4	1	F	4,8	4	Klarglasyr, urval
63	F26	Kärl	BII:4	1	F	5,3	4	Klarglasyr, urval
64	F26	Kärl	BII:4	1	F	4,3	4	Grönglasyr, urval
65	F26	Kärl	BII:4	1	F	3,9		Grönglasyr, urval
66	F26	Kärl	BII:4	1	F	1,4		Grönglasyr, urval
67	F26	Kärl	BII:4	1	F	11,2		Klarglasyr svart, urval
68	F26	Kärl	BII:4	1	F	17,0	4	Klarglasyr svart, urval
69	F26	Kärl	BII:4	1	F	7,6	6	Klarglasyr, urval
70	F26	Kärl	BII:4	1	F	26,1	5	Vitlersdekor fat, urval
71	F26	Kärl	BII:4	3	F	11,5	4	Vitlersdekor, urval
72	F26	Kärl	BII:4	1	F	6,3	4	Vitlersdekor fat, urval
73	F26	Kärl	BII:4	1	F	9,2	5	Vitlersdekor, urval
74	F26	Kärl	BII:4	1	F	5,4	3	Vitlersdekor, urval
75	F26	Kärl	BII:4	1	F	9,3		Vitlersdekor, urval
76	F26	Kärl	BII:4	1	F	9,6		Vitlersdekor, fat. urval
77	F26	Kärl	BII:4	1	F	1,5	3	Vitlersdekor, urval
78	F26	Kärl	BII:4	2	F	20,5	5	Vitlersdekor, fat, urval
79	F26	Kärl	BII:4	1	F	9,7		Vitlersdekor, fat, urval
80	F26	Kärl	BII:4	3	F	12,3	4	Vitlersdekor, urval
81	F26	Kärl	BII:4	2	F	13,2	5	Vitlersdekor, urval
82	F26	Kärl	BII:4	3	F	14,8	4	Vitlersdekor, urval
83	F26	Kärl	BII:4	2	F	8,1		Vitlersdekor, urval
84	F26	Kärl	BII:4	1	F	4,2		Vitlersdekor, fat, urval
85	F26	Kärl	BII:4	3	F	10,7	5	Vitlersdekor, urval

Nr	Fynd	Sakord	Material	Ant	Fr	Vikt	Mått	Kommentar
86	F26	Kärl	BII:4	2	F	13,9	4	Vitlersdekor, urval
87	F26	Kärl	BII:4	1	F	1,9	4	Vitlersdekor, urval
88	F26	Kärl	BII:4	3	F	26,9		Vitlersdekor, fat, urval
89	F26	Kärl	BII:4	2	F	25,6	6	Vitlersdekor, fat, urval
90	F26	Kärl	BII:4	1	F	7,1	5	Sekundärbränd
91	F26	Kakel	Bränd lera	4	F	49,6		Gulbrun
92	F27	Kärl	BII:4	1	F	16,3	5	Vitlersdekor fat
93	F28	Kärl	BII:4	2	F	15,2		Klarglasyr, mynning gryta
94	F28	Kärl	BII:4	1	F	5,1	4	Klarglasyr
95	F28	Kärl	BII:4	1	F	2,9	3	Klarglasyr
96	F28	Kärl	BII:4	1	F	5,6	3	Klarglasyr
97	F28	Kärl	BII:4	1	F	20,0	5	Vitlersdekor, fat
98	F28	Kärl	BII:4	1	F	3,4		Vitlersdekor, fat
99	F28	Kärl	BII:4	1	F	2,7		Vitlersdekor, fat
100	F29	Kärl	BII:3	1	F	8,3		Spjätkad
101	F29	Kärl	BII:4	1	F	4,6	3	Grönglasyr
102	F29	Kärl	BII:4	1	F	9,7	4	Vitlersdekor, fat
103	F30	Kärl	BII:3	2	F	60,1	5	Blomkruka
104	F30	Kärl	BII:4	1	F	2,8	4	Klarglasyr
105	F30	Kärl	BII:4	1	F	2,8		Klarglasyr, bandhänkel
106	F30	Kärl	BII:4	1	F	3,3	4	Vitlersdekor, fat
107	F30	Kakel	Bränd lera	1	F	13,3		Grönglaserat

Bilaga 4. Uppritning av läderfynd

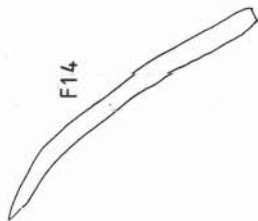
F10

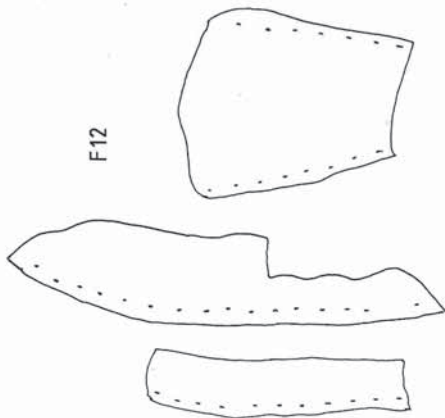
F11

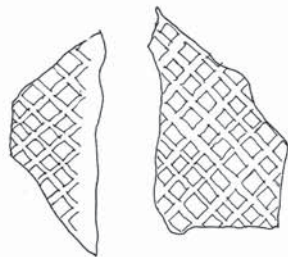
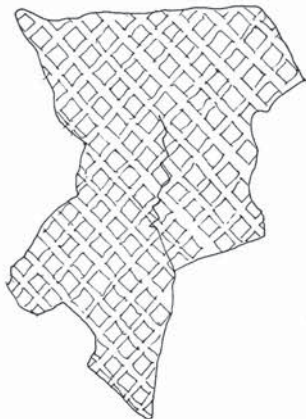
F14

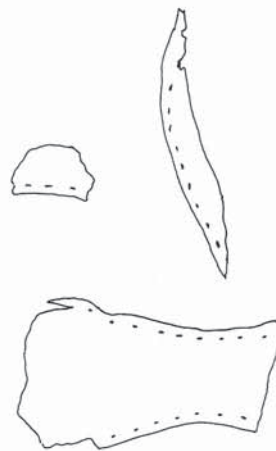
F12

F13

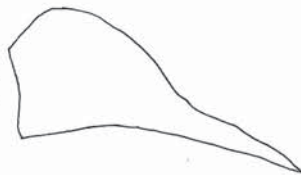
F15

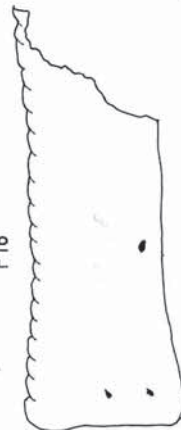
F20

F17

F16

HOVSGATAN
VADSTENA ÖGL
LÄDERFYND F10-F20
SKALA 1:1
SEPTEMBER 1997 ÖLM190/97
AC FELDT,O HÖRFÖRS/SPL

Sommaren och hösten 1997 genomförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning i Hovsgatan, inom Vadstenas medeltida stadskärna. Undersökningen föranleddes av nedläggande av nya VA-ledningar och ersättande av gamla sådana.

Hovsgatan är en av stadens viktigaste in- och utfartsvägar. Den finns med på 1642 års karta samt 1705 års tomtkarta och bör därmed räknas till stadens äldsta vägnät. Eftersom Vadstenas innerstad omslöts av försvarsanläggningar löpande i Grop och Rännevallgatorna kan dessa antas utgöra gränsen för det medeltida stadsområdet. I de omkringliggande kvarteren har ett flertal arkeologiska undersökningar utförts, liksom i de angränsande gatorna; Groggatan, Stockmakargatan och Hovslagargatan.

I gatan förekom kulturlager över så gott som hela sträckningen. Dessa varierade i tjocklek mellan 1,1 m och 0,5 m. Upp till 8 olika lager kunde konstateras.

Sammanlagt dokumenterades 14 olika gatunivåer, varav de första 6 på samma profilssekvens. Vanligen fanns 3-4 gatunivåer ovanpå varandra.

Inne på tomtmark påträffades spår av hantverk. Tomten i korsningen Stockmakargatan och Hovsgatan tycks ha rymt skomakeri och läderhantverk. En större mängd läder- och skospill hittades här i samtliga lager, varför detta hantverk tycks ha varit långvarigt. Vid 81 m från korsningen Hovsgatan/Hovslagargatan påträffades en keramikdump där ett stort antal skärvor av BII:4 vitlersdekor och äldre kakel påträffades. Flera av dessa skärvor uppvisade tillverkningssskador, främst i form av skadad glasyr. Nästan all keramik låg i det högst belägna kulturlagret varför det förefaller sannolikt att det är fråga om avfall som dumpats i stadens utkant. Möjligen som dränering till gatan.